

Välikysymysten yhteydessä mainitsen erään kokoomuslaisten välikysymyksen, joka tehtiin nykyiselle hallitukselle heti, kun se oli nimetty. Minun ei liene tarpeellista sanoa tästä muuta kuin sen, että sosialidemokraattinen ryhmä puolusti urhoollisesti hallitusta ja uskon meidän päättävän esiintymisemme johtaneen luottamuslauseeseen. Lienee kuitenkin paikallaan mainita, että kyllä ryhmän omassa keskuudessa on jonkun verran arvosteltukin hallitusta. Sen johdosta, että tunnettu sukellusvenhetilaus tehtiin, käytiin ryhmässä pitkä keskustelu, jossa hallitusta arvosteltiin aika kireästi, joskin toverillisesti, mutta asiasta ei tehty mitään päätöstä. Samassa tilaisuudessa arvosteltiin hallitusta myöskin sen johdosta, ettei se ollut antanut esitystä asevelvollisten palvelusajan lyhentämisestä, mutta sitten sovittiin hallituksen kanssa siitä, että asetutaan puolustamaan maalaisliiton eduskunta-alotetta, joka tarkoitti palvelusajan lyhentämistä 9 kuukauteen. Ryhmän puolesta oli tehty aloite 6 kuukauden palvelusajaksi. Kun asia saatiin siten järjestetyksi, että pääministeri esiintyy asiassa ensiksi ja koska maalaisliiton esitys oli sama, kuin minkä hallituskin oli ottanut ohjelmaansa, päätti ryhmä, että koska ei näytä olevan mitään mahdollisuutta saada kannatusta 6 kuukauden palvelusajalle, kannattaa tässä tilanteessa 9 kuukauden palvelusaikaa. Asialle kävi kuitenkin lopuksi niin, ettei edes 9 kuukauden palvelusajalle ole saatu kannatusta porvarillisissa piireissä. On aivan varmaa, että kun asiasta tulee huomiosessa istunnossa äänestys, tämä ehdotus hyljätään. Asiasta on keskusteltu suoritettu eduskunnassa loppuun. Voidaan pitää siis aivan varmana, että tällä kertaa ei tässä asiassa saavuteta mitään tuloksia, vaan esitys tulee hylätyksi.

Eräs huomattavimmista ja työväestölle mielenkiintoisimmista kysymyksistä on ollut laki sotatilasta. En ryhdy sitäkään kysymystä käsittelemään yksityiskohtaisesti, koska oletan, että neuvoston jäsenet lehtien välityksellä ovat päässeet siitä selville. Mainitsen vain sen, että siinä asiassa yritettiin mennä niin pitkälle, että olisi rajoitettu perustuslaissa työväelle taattuja oikeuksia. Tämän vuoksi ei ryhmämme katsonut voivansa olla mukana tämän lain hyväksymisessä. Ensin koetettiin saada parannuksia lakiehdotukseen, mutta kun siinä ei onnistuttu, päätti ryhmä äänestää lain lepäämään yli vaalien.

Lisäksi on ryhmä viime päivinä äänestänyt pari muutakin lakia yli vaalien. Toinen koski puolustuslaitoksen ja toinen puolustusministeriön virkamiesten vakiinnuttamista.

Eräs kysymys, joka on kiinnostanut varsinkin maaseutulaisten huomiota, on ollut laki valtion metsämaiden asuttamisesta, mikä laki on aivan äskettäin ollut eduskunnassa käsiteltävänä. Ryhmä oli sitä mieltä, ettei olisi ollut myönnettävä niin suuria maa-alueita kuin mikä tuli hyväksytyiksi. Ryhmä puolusti siinä pääasiassa hallituksen esitystä, mutta ryhmän kanta ei saanut tässä asiassa riittävää kannatusta.

Eräs huomattava asia, joka on jonkun kerran aikaisemminkin synnyttänyt puolueemme keskuudessa jonkinlaista kiistaa, on n.s. leipomolaki. Se on parhaillaan eduskunnassa käsiteltävänä ja sen sisältö on muodostunut sellaiseksi, että se kutakuinkin tyydyttää meikäläisiä. Mikä lopullinen tulos tulee olemaan, siitä ei mitään varmaa vielä voida sanoa, mutta tuntuu siltä, että se tulisi meikäläisten puolesta eduskunnassa hyväksytyksi sellaisenaan, kun siinä on jotakuinkin otettu huomioon meidän vaatimuksemme, mutta luultavasti tulee se porvarien äänillä äänestetyksi yli vaalien.

Työttömyysasiasta, mikä erikoisesti koskee meitä, on mainittava, että hallitus antoi siitä esityksen, jossa eduskunnalta pyydettiin tarkoitukseen 15 milj. markkaa. Ryhmä kannatti tätä ja teki asiassa kaiken, minkä voi, mutta kun porvarilliselta taholta ei saatu kannatusta niin suurelle summalle, niin ei tätä esitystä saatu sellaisenaan hyväksytyksi, vaan eduskunta myönsi tarkoitukseen vain 5 milj. markkaa.

Eräs n.s. työväenasioita on ollut ammattientarkastuslaki, joka on saatu ryhmän pontevalla toiminnalla senlaatuiseksi, että voimme katsoa sen huomattavasti parantavan asemaa, vaikkakaan se ei kaikissa suhteissa mennyt lävitse sellaisenaan, kuin ryhmä sitä ajoi.

Yhtenä huomiota kiinnittäneenä ja huomattavaa erimielisyyttä synnyttäneenä asiana on mainittava osuuskuntain verotusta koskeva laki. Sen jälkeen, kun neuvosto on ollut koossa, on tämä asia tullut eduskunnassa lopullisesti päätetyksi ja sai se lopullisesti sellaisen muodon, joka ei oikeastaan ryhmää täysin tyydyttänyt. En ryhdy tätä asiaa laajemmin koskettelemaan, koska tätä asiaa on jo lehdissä selostettu aikanaan hyvinkin laajasti, mutta mainitsen sen, että ryhmässä oli siinä kaksi kantaa. Ryhmän enemmistö tahtoi ajaa välittävää kantaa, joka olisi poikennut varsinaisten osuustoimintamiesten ehdotuksesta, mutta joka kuitenkin olisi merkinnyt osuuskunnille verohelpotusta. Siihen, ettei tämä välittävä kanta tullut hyväksytyksi, vaikutti osaltaan se, ettei siitä päästy täydelliseen

yksimielisyyteen ja lopuksi kävi niin, että tämä helpotuksia tarkoittava esitys tuli kokonaan hyljättyksi.

Muita sellaisia asioita, joissa ryhmän keskuudessa olisi ollut erimielisyyttä, ei ole ollut, vaikkakin on selvää, että eri asioissa esiintyy aina jonkun verran eriäviä mielipiteitäkin..

Tämä osuuskuntain verotuskysymys oli kyllä sellainen kysymys, joka tuotti jonkun verran ikävyyttä ryhmän keskuudessa, mutta sen jälkeen, kun asia on saanut lopullisen ratkaisunsa ja ryhmä lopullisesti asian käsitellyt sekä antanut kehoituksen, ettei tässä asiassa eduskunnan täysistunnoissa esiinnyttäisi niin, että se antaa ulospäin huonon kuvan, ei asiasta ole enää ollut ryhmän keskuudessa mitään häntää. Voidaan sanoa, että ryhmä on yleensä esiintynyt kokolailla ehjänä.

Mainitsemisen arvoisia asioita on tietysti ryhmässä ollut muitakin, mutta kun yleensä kaikista vähänkin huomattavammista asioista tehdään sanomalehtien avulla aikanaan selkoa, en minä ole katsonut tarpeelliseksi useampia eri asioita ottaa selostettavakseni, varsinkin siitä syystä, kun meillä on paljon sellaisia asioita tässä kokouksessa käsiteltävänä, jotka mielestäni ovat tarpeellisempia kuin näiden jo sivuutettujen asioiden selostaminen.

Lopuksi mainitsen vain, että ryhmä on kiinnittänyt huomiota myöskin vaalitaisteluun ja on sitä varten valinnut sellaisen jaoston, joka on saanut tehtäväkseen suunnitella ja järjestää niin, että sellaisissa kysymyksissä, joissa voidaan puoluetta hyödyttää, voitaisiin esiintyä mahdollisimman pontevasti ja sillä tavalla, että se tuottaisi mahdollisimman suuren hyödyn.

Minä lopetankin tämän varsinaisen toimintaselostuksen tähän. Lopuksi katson asianmukaiseksi tuoda ryhmän puolesta neuvostolle erään surusanoman. Meidän ryhmäämme on ^{kuoleman viikate} ~~kuoleman viikate~~ kohdellut niin, että pienen ajan kuluessa on ryhmästäme kuollut kolme jäsentä. Ensimmäinen oli Pekka Meriläinen. Aivan äskettäin poistui joukostamme vanha edustaja ja puolueveteraani Valentin Annala ja nyt aivan viime päivinä yksi ryhmämme vanhimpia jäseniä, toveri Kaarlo Saari. Kun nämä miehet ovat olleet uutteria miehiä sekä ryhmässämme että puolueessamme, on heidän poismenonsa vaikuttanut vakavalla tavalla ryhmään ja sen johdosta meillä on heidän kuoltuaan syytä muistaa heitä kaikella kunnioituksella.

Selostuksen jälkeen tiedusteli K o m u, miten muiden maiden sosialidemokraattiset puolueet seuraavat eduskuntaryhmiensä toimintaa.

S v e n t o r z e t s k i vastasi Komun tiedusteluun, että Latviassa on käytännössä sellainen tapa, että vaaditaan selvitys myöskin siitä, mitä kukin edustaja on eduskunnassa tehnyt. W i i k ilmoitti Komun tiedustelun johdosta, että Saksassa sos.-dem. eduskuntaryhmä julkaisee kerran kuussa erikoista tiedonanto-lehteä, jota lähetetään vain puolueen toimihenkilöille.

Selostus eduskuntaryhmän toiminnasta hyväksyttiin sellaisenaan.

196.

Selostus hallituksen toiminnasta.

Pääministeri T a n n e r selosti hallituksen toimintaa lausuen seuraavaa:

Minun on täällä tehtävä selvää hallituksen toiminnasta. Minä ymmärrän tämän toimeksiannon olevan seurauksena siitä päätöksestä, jonka puolue on tehnyt, nimittäin, että hallituksen on oltava läheisessä vuorovaikutuksessa puolueorganien kanssa. Etukäteen on sanottava, että vallan paljoo ei minulla ole selostettavaa. Toimintahan on kestänyt vasta kaksi ja puoli kuukautta ja suurin osa on ollut kerrottuna lehdissä, joten puolueen jäsenet jokseenkin hyvin tuntevat tähänastisen toiminnan.

Ensiksikin tahtoisin todeta, että hallituksen muodostamisessa kävi, niinkuin edellisessä Puolueneuvoston kokouksessa ainakin minä puolestani ennustin, että kokoomushallitusajatus ei tulisi saamaan kannatusta, vaan että tulisi puhdas sosialidemokraattisen puolueen hallitus. Ne tiedustelut, j o i t a osoitettiin radikaalisemmille eduskuntaryhmille, veivät siihen tulokseen, että näiden taholta ilmoitettiin, että tällä kertaa ei passaa. Itse ohjelmaan ei näyttänyt olevan vallan suuria huomautettavia. Annettiin tosin ymmärtää, että osa ohjelmaan sisältyvistä kysymyksistä oli sellaisia, joita ei voida kannattaa, mutta ennen kaikkea näytti pelko vaaleista aiheuttavan sen, etteivät nämä ryhmät halunneet liittyä kokoomukseen sosialidemokraattien kanssa. Näinollen me jouduimme yksin ottamaan hallitusvastuun, vaikka olisi ollut suotavaa, että olisimme voineet harjoitella yhdessä toisten ryhmien kanssa, jotka ovat saavuttaneet enemmän kokemusta.

Mitä siihen ohjelmaan tulee, jota nykyinen hallitus lähti noudattamaan, niin sehän esitettiin viime Puolueneuvoston kokoukselle ja senmukainen olikin se julistus, jonka minä eduskunnassa esitin. Siitä kyllä jätettiin jotain sellaista pois, joka ei sopinut eduskunnassa käyettävään puheeseen, mutta asiallisesti se oli samanlainen.

Tämän ohjelman mukaan olemmekin koettaneet toimia ja tehneet aloitteita niissä asioissa, jotka meistä tuntuivat kiireellisimmiltä ja joissa oli mahdollisuus kevätistuntoaudella tulla eduskuntaan esityksillä. Useita kysymyksiä on täytynyt jättää syrjään ja koettaa syksyllä esiintyä niissäkin, sikäli kuin elon aikaa hallitukselle suodaan. Esityksiä on annettu kaikkiaan parikymmentä ja vielä voi tulla puolisen tusinaa lisää. Näiden esitysten joukossa muodostavat sosialidemokraattista puoluetta läheisesti intresseeraavat kysymykset painavimman osan, mutta sen lisäksi on ollut sellaisiakin asioita, jotka yleensä valtionhoidon kannalta ovat välttämättömiä.

Ensimmäisenä oli kunnallisverotusta koskevien säännösten muuttaminen. Se kulki jokseenkin samaa latua, kuin syksyllä pidetyissä veronmaksajain kokouksissa esitetty ohjelma ja tarkoitti siis pääasiassa vähätuloisten verotuksen helpottamista. Toinen oli esitys laiksi eräiden osanotosta v. 1918 kapinaan tuomittujen henkilöiden armantamisesta. Tämän esityksen tarkoituksena oli myöntää rangaistusseuraamusten poistaminen kaikille niille, jotka jo ovat vapaudessa. Sen sijaan se ei kajoanut ensinkään niihin, jotka vielä istuvat vankiloissa. Näitä oli siihen aikaan noin 70. Nyt on enää 50. Katsottiin, että tämä ryhmä oli siksi pieni, että oli turhaa viedä heidän asiaansa eduskuntaan, vaan järjestää se yksityisarvoudusten kautta. Niinkään kuuluu näiden esitysten ryhmään esitys työttömyysmäärärahasta. Kuten täällä jo mainittiinkin, esitti hallitus 15 milj. markkaa tähän tarkoitukseen, mutta eduskunta myönsi vain 5 milj. markkaa. Sitten oli pari suurempaa sosialista kysymystä. Toinen koski metsä- ja lauttaustyöläisten asumuksia ja toinen sairausvakuutuslakia. Tämä jälkimäinen kysymys on siksi huomattava, että jos ainakin syksyllä saadaan osapuulleenkaan esityksen mukainen laki, tulee se merkitsemään huomattavaa uudistusta sairausvakuutuksen alalla. Sitten tehtiin pari esitystä, joiden tarkoituksena oli antaa pienviljelijöille helppokorkoista luottoa. Kun Keskuslainarahasto on tähän saakka nauttinut valtion takuita 250 milj. markkaan saakka, esitettiin nyt tämä määrä korotettavaksi 500 milj. markkaan. Samalla Keskuslainarahastolle esitettiin se etu, että se saisi noin 40 milj. markkaa käytettäväksi aikaisemmin maatalouden luottoon varatuista rahoista 5 % korolla. Vielä on eräs pienempi tähän ryhmään kuuluva alote. Se koski työttömyyskassojen korotettuja määrärahoja. Tämä alote tuli tarpeelliseksi sen kautta, että rahan arvo oli alentunut ja työttömyyskassan apurahat tulivat sen kautta mitättömiksi. Nämä oikeastaan ovatkin ne

asiat, jotka suorastaan johtuvat meidän ohjelmastamme ja tarkoittavat sen toteuttamista. Kuten näkyy, on vielä melkoisesti tehtävää, jos tahdotaan osapuulleenkaan ryhtyä tuota ohjelmaa toteuttamaan ja hallitukselle tulee siis jäämään paljon työtä esityksen valmistamisessa syksyllä kokoontuvalle eduskunnalle.

Näiden aloitteiden lisäksi on ollut erinäisiä muita aloitteita, jotka ovat hyödyllisiä maan talouden kannalta. Mainitsen erään, joka koski metsien kulutuksen tutkimisen toimittamista. Myöskin annoimme esityksen eläkelain erään pykälän selventämisestä siinä suhteessa, että osa eläkkeistä ei enää saisi olla niin korkeita, kuin valtioneuvoston tulkinnan mukaan oli mahdollista. Tarkoituksena oli ennen kaikkea estää n.s. ryssäneläkkeitä nousemasta korkeisiin määriin. Myöskin meidän kauniimpi sosialiministerimme on tahtonut pitää omasta alastaan huolta. Hän on jättänyt esityksen kansanlasten valtioavusta ja aviottomien lasten aseman parantamisesta.

Meillä oli myöskin hallituksen keskuudessa keskustelua siitä, olisiko nyt jo koetettava saada eduskuntaan esitys asevelvollisten palvelusajan lyhentämisestä. Osa valtioneuvoston jäsenistä oli halukkaita esityksen antamiseen. Toisten mielestä asia oli laaja ja vaati laajoja esitöitä, ennenkuin esityksen antamiseen ryhdytään, ja sen vuoksi pidettiin suotavana, että tätä asiaa ensin paremmin valmistellaan. Sen sijaan sekauduttiin kuitenkin eduskunnassa tämän kysymyksen käsittelyyn sikäli, että ilmoitettiin hallituksen kannattavan maalaisliiton taholta tentyvä esitystä yhdeksän kuukauden palvelusajasta. Tämä asiahan on herättänyt jonkun verran huomiota. Luultavasti on se otettu tyydytyksellä vastaan työläisten taholla, mutta porvarien taholla sitä on moitittu. On pilkattu siitä, että ilman esivalmisteluja voimme kantamme määrätä.

Tietysti näin hallituksessa ollessa ei saa ruokaansa valita. Siinä tulee hyviä ja huonoja asioita joukkoon. Yksi niistä huonoista asioista on valtioneuvoston kahden sukellusvenheen tilaaminen. Tästä asiasta haluan sen verran mainita, että hallituksella ei siinä ollut minkäänlaista harkitsemisvapautta. Syksyllä oli Kallion hallitus tehnyt sopimuksen erään kotimaisen laivaveistämön kanssa oikeastaan kolmen veneen tilaamisesta, mutta rahan puutteessa tilaus silloin rajoitettiin yhteen veneeseen. Tämän koko, malli ja muoto oli tarkoin määritelty ja samalla oli sovittu, että jos ennen tammikuun loppua 1927 samalla laivaveistämöllä tilataan lisäksi kaksi uutta

venettä tulee hinta kaikkiin veneisiin näiden olemaan 2,200,000 markkaa pienempi. Koetimme ottaa asiasta selvää, onko mitään mahdollisuutta kieltäytyä käyttämästä eduskunnan tähän tarkoitukseen myöntämää uutta määrärahaa. Vastaus tähän oli kielteinen. Kaikki asiantuntijat, joiden puoleen käännettiin, selittivät, että valtioneuvoston on tämä määräraha vuoden kuluessa käytettävä. Kun tuohon määräaikaan, tammikuun viimeiseen päivään tapahtuvaan ratkaisuun oli kytetty yhteen melkoinen hinnanalennus, ei hallitus katsonut voivansa lykätä tämän asian ratkaisua myöhempään aikaan tämän vuoden varrelle, vaan löi asian silloin kiinni. Sillä tavalla nämä laivat tulivat tilatuiksi. Asiasta annettiin yksityiskohtaisia tietoja puolue-toimiston välityksellä puoluelehdille ja seurauksena on ollut, että asia on näytty ymmärrettävän joka taholla.

Mitä meidän asemaamme eduskunnassa tulee, niin on lyhyesti siinä suhteessa todettava, että se ei ole erikoisen vahva. Eduskunnassa on kyllä muodostunut jonkinlainen hallituskokoomus ilman, että sen muodostamiseksi olisi meidän taholtamme mitään tehty. Meidän puolestamme ovat äänestelleet kommunistit ja varsinkin osa ruotsalaista ryhmää. Tällä tavoin meillä on ollut muutaman äänen enemmistö eduskunnassa. Vieläpä voitiin havaita siinä välikysymyskeskustelussa, joka joulukuussa suoritettiin, että osa edistysmielistä ryhmää ja maalaisliittoa siinä kysymyksessä äänesti hallituksen puolesta. Mutta tämä blokki ei kestä enää silloin, kun meidän asialliset esityksemme tulevat käsiteltäviksi. Niinpä on jo tähän mennessä täytynyt todeta, että ne eivät mene joko ollenkaan läpi tai ei ainakaan sellaisinaan. Kokonaan hyljätynsi tulee ilmeisesti esityksemme kunnallisverotuksen osittaisesta muuttamisesta, sillä asianomaisessa valiokunnassa kaikki porvarilliset edustajat äänestivät esitystä vastaan. Vain osittaisesti hyväksyttiin myöskin ehdotuksemme työttömyysmäärärahan myöntämisestä. Kuten jo mainittiin, pyysi hallitus 15 milj. markkaa, mutta eduskunta myönsi vain 5 milj. markkaa. Luultavasti ei sitäkään olisi annettu, ellemmme olisi jo tuhlanneet kaikkia entisiä varoja. Milloin taasen liikumme puolueettomilla aloilla, kuten äsken mainitsemassani metsien kulutuksen tutkimusehdotuksessamme, silloin on kannatus ollut yksimielinen.

Mutta, vaikkakaan hallitus ei voi nojautua voimakkaaseen enemmistöön eduskunnassa, niin on minun mielestäni todettava, että se on melkoisessa määrässä täyttänyt sen, mitä siltä on odotettu. Se on herättänyt vakavaa huomiota. Huomion herättämisestä työväen keskuudessa en

tahdo puhua, sillä Puolueneuvoston jäsenet parhaiten tietävät, että tyytyväisyys ainakin toistaiseksi on ollut melkoinen. Mutta hallitus on herättänyt huomiota myöskin vastustajain taholla. Heti, kun hallitus tuli muodostetuksi, koetti kokoomus ryhtyä sitä kaatamaan antamalla tuon ilkeämielisen välikysymyksensä, joka oli todella outo ilmiö meidän parlamenttaarisessa elämässämme, ja siitä keskusteltiin puolesta päivästä seuraavan päivän aamuun saakka päättyen se hallitukselle tulevaan melkoiseen luottamuslauseeseen. Tätä huomiota on jatkunut eduskunnassa myöskin myöhemmin. Meidän eduskunnalle antamamme esityksiä ryhdyttiin jo antamistilaisuudessa arvostelemaan, mitä ei tähän saakka yleensä ole tapahtunut. Päinvastoin ovat hallituksen esitykset tavallisesti nuijanlyönnillä menneet valtiokuntaan. Näiden meidän aloitteidemme tähden tuhlatiin kaksi päivää eduskunnan kallista aikaa ja siinä oli kaikilla porvarillisilla ryhmillä tilaisuus esittää arvostelunsa. Kun vielä mainitsen, että myöskin porvarilliset sanomalehdet hyvin vilkkaasti pohtivat sosialidemokraattisen hallituksen kelvottomuutta ja sen suurta vaaraa tälle maalle, niin on ehkä tämäkin puoli tyydyttävästi selvitetty.

Mitä asemaamme kestävyYTEEN tulee, on vaikea tällä hetkellä mitään varmempaa siitä ennustaa. Toistaiseksi on elämämme ollut verraten turvallista ja rauhallista. Mitään pilviä ei taivaalla ole, jotka uhkaisivat hallituksen elämää. Mitään sellaisia kysymyksiä ei ole näkyvissä, jotka voisivat aiheuttaa hallitukselle epäluottamuslauseen. Jollei siis mitään odottamatonta esiinny tai jollei joku uusi kysymys yht'äkkiä pulpahda esille maaliskuun aikana, saattaa olla mahdollista, että tämän hallituksen elämä jatkuu jonkun verran pitemmälle, kuin alkuaan meidän taholtamme odotettiin. Puolueneuvostossa ja eduskuntaryhmässä otaksuttiin, että elinikää suodaan korkeintaan maaliskuuhun saakka. Vaalien jälkeen elämämme todennäköisesti katkeaa, sillä silloin ilmeisesti herää harrastusta radikaalisten porvaripuolueiden taholta palata siihen ehdotukseen, joka meidän puoleltamme aikaisemmin esitettiin, siis pyrkimys tulla meidän kanssamme kokoomushallitukseen.

Vielä lopuksi jokunen sana siitä, mitä tällä hallituskokeilulla voidaan työväenluokalle hyödyllistä aikaansaada. Tässä suhteessa kai on ensinnäkin todettava se, että luultavasti kukaan pässä maassa ei hallitukselta niin paljon odottanutkaan. Silloin, kun tähän ryhdyttiin, tiedettiin heti, että vähemmistöhallituksella ei ole erikoi-

sempliä mahdollisuuksia ajaa ohjelmaansa lävitse. Sen olemme kaikki voineet myöskin käytännössä kokea. Niin pian, kun tulee esille sosiaalinen kysymys, joka on meidän ohjelmamme mukainen ja siis vastoin porvarien ohjelmaa, niin alote valuu hiekkään. Me emme toisin sanoen pääse aloitteissamme pitemmälle, kuin porvarit haluavat päästää. Siinä suhteessa on siis raja meidän toiminnallemme hyvin selvästi asetettavissa. Toiselta puolen on ainakin minun käsitykseni mukaan tällaisella vähemmistöhallituksellakin mahdollisuuksia vaikuttaa kuitenkin enemmän, kuin jos puolue olisi yksinomaan oppositiopuolueena eduskunnassa. Aina-kin voi panna vireille asioita suuremmalla mahdollisuudella kuin vain eduskunnan jäsenenä ollessa. Ainoastaan tätä tietä voidaan ajaa esim. aloitetta asevelvollisten palvelusajan lyhentämisestä eduskunnassa. Mikään eduskuntaryhmä ei voinut koskaan menestyksellä tällaista aloitetta ottaa, ei ainakaan sillä tavalla, että se tulisi johtamaan mihinkään lopulliseen tulokseen. Se, mikä tällaisessa hallituksessaolossa on lisäksi erittäin arvokasta, on se, että siinä voi estää paljon tyhmyyksiä tapahtumasta, joita joku porvarillinen hallitus puolestaan mielellään tekisi. Ainakaan niinä kuukausina, jolloin sosialidemokraattinen hallitus on istunut, ei ole tapahtunut mitään, joka olisi suorastaan vastoin sosialidemokraattisen työväen harrastuksia. Tällainen torjuva ~~mahti~~ toiminta on kuitenkin yksi hyvä puoli tällaisella vähemmistöhallituksellakin. Sen lisäksi pyydän viittata siihen, että yksi ja toinen asia voidaan hallituksessa ollen hoitaa ilman, että eduskunnan sekautuminen on mahdollista. Viittaan vain siihen, että sosialidemokraattisella hallituksella on mahdollisuus käyttää hyväkseen armahduskeinoja. Meidän oikeusministerimme Hakila onkin sitä runsaalla kädellä käyttänyt. Noin 25 miestä on päässyt ulos vankiloista. Sen lisäksi on erinäisiä muita asioita, joita hallituksessa voidaan suorittaa.

Tässä onkin se, mitä minun mielestäni tämän kahden ja puolen kuukauden toiminnasta voidaan selostaa. Toivottavasti se on antanut riittävästi materiaalia siihen keskusteluun, joka täällä syntyy.

Puheenjohtaja H u p l i kiitti alustajaa selkkaperäisestä alustuksesta, minkä jälkeen sai puhevuoron puoluesihteerin K.H. W i i k, joka lausui seuraavaa:

En voi vakuuttaa, että ne ajatukset, joita lausun, vastaavat

Puoluetoimikunnan muiden jäsenten katsantokantaa tässä asiassa, sillä Puoluetoimikunta ei ole merkinnyt siinä omaa kantaansa.

Kun viime puoluekokous teki muutoksia siihen saakka voimassa olleeseen, hallitukseenmeno koskevaan puoluepäätökseen, niin pidettiin tärkeänä, että kun hallitukseen mennään, sen tulee tapahtua sellaisissa olosuhteissa, että on mahdollisimman suuria mahdollisuuksia saada hallituksessa jotakin aikaan, t.s. hallituksen aseman pitää alusta alkaen olla mahdollisimman vahvan. Niinpä sanottiin vallokkunnan mietinnössä, että "ennen sosialidemokraattien hallitukseen astumista on joka tapauksessa erikseen laadittava tulevan hallituksen ohjelma ja että, jotta tällä ohjelmalla olisi hyvä mahdollisuus tulla toteutetuksi, sille on hankittava niiden puolueiden hyväksyminen, joiden kannatuksesta hallitus on oleva riippuvainen." On siis käsitetty, että hallitus tulisi riippumaan useiden puolueiden kannatuksesta. Silloin, kun Puolueenuevosto joutui tekemisiin tämän asian kanssa, oli erinäisissä puoluepiireissä hallitushalu aika voimakas. Toiset koettivat hallitukseen menoa vastustaa ja kompromissituloksena saatiinkin aikaan päätös: "Puolue on valmis myötävaikuttamaan hallituksen muodostamiseen seuraavan ohjelman pohjalla." Tämä oli, kuten sanottu kompromissin tulos ja voidaan kysyä, onko tuo neuvoston päätös edes oikein sopusoinnussa puoluekokouksen päätöksen kanssa. Sitten, kun ryhmä joutui ratkaisemaan kysymyksen, oli tilanne kehittynyt jo jonkun verran selvemmäksi, ja porvaripuolueet olivat, ainakin jotkut niistä, tahallisesti olleet lausumatta mitään selvää kantaa siinä suhteessa, tulevatko ne hyväksymään sen, että tämän ohjelman pohjalla hallitus muodostetaan. Ryhmä tuli kuitenkin myönteiseen tulokseen. Päätökset tulkittiin mahdollisimman vapaasti. Kun sitten Puoluetoimikunta joutui määräämään kantansa, pidettiin selvänä, että kun niin voimakas mielipide oli ollut sekä ryhmässä että neuvostossa hallitukseen menon puolella, niin ei Puoluetoimikunnan enää sovi vastustaa, vaikkakin minä ja jotkut toisetkin jäsenet olivat sitä mieltä, että ryhmän päätös ei ollut sopusoinnussa enempää Puolueenuevoston kuin puoluekokouksenkaan päätöksen kanssa. Tosin eduskunnassa sitten esitettiin hallituksen ohjelma ja hallitus sai luottamuslauseen s.t.s. porvarillisilta ryhmiltä. Useat niistä eivät pitäneet ohjelmaa sellaisenaan aiheena hallituksen kaatamiseen, mutta eivät ne myöskään mitenkään sitoutuneet hallitusta kannattamaan. Hallitus siis muodostettiin ohjelman pohjalla, joka jo siinä merkitsi

pitkälle menevää kompromissia ja kuitenkin sen takana oli yksi ainoa eduskuntaryhmä. Kuten muistamme, esitti Ruotsin puoluesihteerin Möller tänne lähettämässään kirjeessä m.m. sen huomautuksen, että "mikään hallitus ei tahdo luopua vallasta, ennenkuin se on saanut jotain aikaan ja tämä vie kompromisseihin." Kun tällaisilla edellytyksillä muodostettiin hallitus, niin ei siltä tietenkään voida paljoa odottaa, ja tästä on nimenomaan huomautettu Puoluetoimikunnan julkaisemissa tiedonannoissa, jotta epäonnistuminen ei aiheuttaisi kovin paljon tyytymättömyyttä. Kuitenkin jokainen meistä on epäilemättä toivonut ja toivoo edelleenkin, että puolueemme voisi päästä tästä tilanteesta siten, että se säilyttäisi itsekunnioituksensa. Jos kysytään, mitä hyötyä on ollut hallituksestamme, niin sitä on epäilemättä ollut. Ne toverit, jotka istuvat hallituksessa, ovat oppineet hallitsemaan maata ja myöskin joukot ovat oppineet suhtautumaan omaan hallitukseensa silloinkin, kun ne näkevät, ettei se voi saada paljoa aikaan, sillä tilannehan ei ole nyt sellainen kuin v. 1917, jolloin hallitusta haukuttiin puoluelendissä harva se päivä. Ehkä olisi ollut paikallaan, että hallitusta olisi hiukan enemmän arvosteltu. Tässä suhteessa ovat puoluelendet varmaankin käsittäneet väärin Puoluetoimikunnan kirjeen, jossa kehoitettiin noudattamaan asiallisuutta ja toverillisuutta hallitusta arvosteltaessa. Puoluetoimikunta ei mitenkään ole tarkoittanut, ettei hallitusta saisi arvostella. - Kysyttäneen sitten, mitä kokemuksia me olemme saavuttaneet hallituksessaclosta. Toveri Tanner jo mainitsi yhden tärkeimmistä, nimittäin, että puolueemme näkee, että vähemmistöön nojautuva ~~hallitus~~ sosialidemokraattinen hallitus ei voi sanottavia aikaansaada. Mutta tällaisia kokemuksia ei meidän oikeastaan tarvitsisi itsellemme hankkia. Kyllä me omaa järkeämme ja sosialidemokraattista katsantokantamme käyttäen voimme ymmärtää sen muutenkin. Sitten on tulopuolelle merkittävä se, että sosialidemokraattinen puolue on täten osoittanut, että se pystyy maata hallitsemaan. Epäilemättä on niitä pikkuporvarillisia joukkoja, jotka eivät vihamielisesti suhtautuisi sosialidemokraattiseen puolueeseen, mutta, jotka pelkäävät sitä muistaessaan, mitä saatiin aikaan v. 1918 ja nämä joukot ovat ajatelleet, että sellaiset tapahtumat voisivat uudistua, jos tulisi sosialidemokraattinen hallitus. Nyt ne ovat saaneet nähdä, että kyllä tällainenkin hallitus pystyy hallitsemaan maata yhtä hyvin kuin porvarienkin hallitus. Sosialidemok-

ratian arvonnanto on siis jonkun verran kasvanut. Minä mainitsen, että se on kasvanut pikkuporvarien joukossa ja minä luulen, että se on kasvanut myöskin virkamiesten joukossa. Kun esim. sisäministeri on silloin tällöin antanut ojennuksia joillekin nimismiehille, niin ne näkevät, että sosialidemokratia on mahti, jota täytyy totella. Tähän asti on ajateltu, että sosialidemokratia on pois suljettu kaikesta valtiovallasta. Jos mainitsen vielä, että hallitus on tehnyt hyviä aloitteita, joskin ne sikäli, kuin ovat ristiriidassa porvarien luokkaetujen kanssa, pysynevät vain aloitteina, se on armahthanut useita kansalaissodan johdosta tuomittuja ja että hyviä toivomuksia on valtiovallan taholta julistettu, niin silloin olen jokseenkin täydellisesti luetellut ne seikat, jotka on pantava tulopuolelle.

Sitten vargopuolelta. Ensimmäinen hallituksen toimenpide, joka herätti ikävää huomiota, oli vedenalaisten venheiden tilaaminen. Jos ottaa asian puhtaasti käytännölliseltä kannalta, niinkuin luulen tehdyn, niin uskon, että sitä kyllä voidaan puolustaa. Mutta, kun ottaa huomioon eduskuntavaalit, niin minä en voi pitää tätä toimenpidettä aivan välttämättömänä ja Puoluetoimikunnan enemmistö on tässä asiassa samalla kannalla kuin minäkin. Asiasta neuvoteltiin hallituksen kanssa aikoinaan, mutta hallituksen enemmistö katsoi velvollisuudekseen menetellä oman vakaumuksensa mukaan. - Sitten sairausvakuutuksesta. Olisi epäilemättä suuri edistysaskel, jos se saataisiin aikaan, mutta toiselta puolen on se ristiriitainen puolueemme ohjelman kanssa. On sanottu, että sairausvakuutuksesta tulisi hyvä vaalivalitti. Minä pelkään, että siitä tulee hyvä vaalivalitti, mutta ei meille ja minä pelkään, että siitä on ikäviä seurauksia vastaisuudessa, ja vielä enemmän, jos hallitus esittää muita sentapaisia uudistuksia. ~~xxxxxxx~~ - Sitten on kunnallisverotus. Minä olisin otaksunut, että porvarit olisivat jonkun verran huonontaneet sitä, mutta ne hylkäsivät kylmästi koko esityksen. - Sitten tulee esitys asevelvollisten palvelusajasta ja armahdusesitys ja minä pelkään, että niiden kohtalo ei tule olemaan sen parempi. Toveri Tanner kyllä sanoi, ettei ole tulossa sellaisia kysymyksiä, jotka voisivat aiheuttaa hallitukselle epäluottamuslauseen. Onko siis välttämätöntä, että hallitukselle annetaan epäluottamuslause? Kun olimme täällä joulukuussa, niin minä huomautin, ettei mikään sosialidemokraattinen hallitus voi rajattomasti ottaa vastaan korvapuusteja, sillä siitä kärsii köyhälistön itsetunto.

On tietysti makuasia, kuinka monta korvapuustia kukin tahtoo ottaa vastaan, mutta tähän liittyy toinenkin kysymys, nimittäin se, että mitä kansa sanoo saavutetuista tuloksista. Kuten jo joulukuussa huomautettiin, niin hallitus, mikä tahansa, voi tehdä paljon tyhmyyksiä ja se voi kuitenkin säilyttää asemansa, jos kansalla on se tunne, että sen asiaa ajetaan. Onko nyt luultavaa, että Suomen kansalla tulee olemaan tämä ajatus? Englannissa, Ruotsissa y.m., kun työväenhallitukset ovat luovuttaneet paikkansa ovat ne voineet osoittaa pitkän sarjan uudistuksia. Eikä riitä se, ettei ole saatu eikä todennäköisesti saada kovin paljon uudistuksia aikaan, mutta niitä on koetettu saada aikaan sellaisella tavalla, joka on omiansa loukkaamaan puolueemme ja köyhälistön itsetuntoa. Tämä on asian kaikkein ikävin puoli. Kaikki nämä näkökohdat puhuvat mielestäni sen puolesta, että hallitus olisi kutsuttava pois. On kyllä tosia seikkoja, jotka puhuvat toiseen suuntaan. Minä mainitsen, vain yhden, joka on todellakin jonkun verran tärkeä, ja se on nykyinen kansainvälinen tilanne. Niin ihmeellistä kuin onkin, niin saattavat taistelut kaukaisessa idässä vaikuttaa tähän kysymykseen. Kun kukaan meistä ei voi vakuuttaa, ettei sotaa tulisi myöskin Eurooppaan, niin silloin olisi parempi, että olisi sosialidemokraattinen hallitus.

Vetämättä mitään johtopäätöksiä tästä kysymyksestä esitän nämä näkökohdat neuvoston jäsenten harkittaviksi. Puoluetoimikunta, kuten sanottu ei ole tahtonut tehdä mitään ehdotusta.

S v e n t o r z e t s k i: Pelkään, että hallituskysymyksessä voi käydä niin, että puolue kadottaa sielunsa, mutta ei voita maailmaa. En tässä yhteydessä tuo esille niitä näkökohtia, jotka pakottivat minut vastustamaan tätä hallituskoetta siinä muodossa, kuin neuvosto päätti, sillä minun ohjelmani oli rakennettu kokomaan toiselle pohjalle. Se hallituksen ohjelma, jota minä suosittelin, oli aivan toisenlainen. Sen tarkoituksena olisi ollut osoittaa, kuinka suuri ero on Suomessa sen välillä, onko valtiovalta porvariston vai sosialidemokraattien käsissä. Se ohjelma, jonka kannalle enemmistö on asettunut, on sellainen, että on pyritty osoittamaan, että ero on niin minimaalinen kuin suinkin. Jos kysymys olisi vain siitä, että hallituksen jäsenet saisivat istua hallituksessa syksyyn saakka, niin minä persoonallisesti hyvin mielelläni soisin, että se olisi heille sallittu, mutta kysymyksen on siitä, missä määrin se olisi sopuisuudessa puolueen etujen kanssa ja siitä syystä on käsittääkseni

Puolueneuvostolla syytä vakavasti harkita asiaa, sillä jälkiseuraukset voivat olla kauaskantavia ja voimme ehkä myöhemmin saada katua. Meidän on annettava itsellemme vastaus siihen, mitä tähän saakka on saatua aikaan. Muistan elävästi, kuinka joulukuun kokouksessa sanottiin, että kansa odottaa joululahjaksi sosialistista hallitusta. Nyt, kun kansa on tutkinut tätä lahjaa, niin sen sisältä löydetäänkin vedenalaisia veneitä ja kun näin on asia, niin saattaa olla, että se joululahja ei enää huvita siinä määrin kuin aikaisemmin. Mitä tulee yhteistoimintaan hallituksen ja Puoluetoimikunnan välillä, niin siinä suhteessa minä tahtoisin huomauttaa, että se yhteistoiminta on saanut hyvin merkillisen muodon. Kun oli kysymys näistä vedenalaisista veneistä, niin hallitus kyllä pyysi Puoluetoimikunnan jäsenet neuvotteluihin. Me olimme yhteisessä kokouksessa ja siinä yhteydessä hallitus, ennenkuin se päätti tästä asiasta, sai selvästi tietää, että Puoluetoimikunnan enemmistö oli tätä laivantilausta ja militarismia vahvistavaa menettelytapaa vastaan. Tahdon siis mainita, että Puoluetoimikunta ei ole myötävaikuttanut tähän asiaan, vaan päinvastoin. Hallitus ei kuitenkaan ottanut Puoluetoimikunnan kantaa huomioon, eikä katsonut myöskään tarpeelliseksi esittää asiaa eduskuntaryhmän harkittavaksi. Tämä on eräs sellainen seikka, joka pakottaa kysymään neuvoston jäseniltä, miten on ymmärrettävä se puoluekokouksen päätös, että hallituksen tulee toimia hyvässä yhteisymmärryksessä puolue-elinten kanssa ja niiden kontrollin alaisena. Minä katson, että sellainen yhteistoiminta, joka päättyy tällaiseen tulokseen, ei ole ainakaan sellaista, jota voisi todelliseksi yhteistoiminnaksi nimittää. Paitsi sitä, että hallitus ei ole ollut yhteistoiminnaissa Puoluetoimikunnan kanssa, on hallituksen omassa keskuudessaakin muodostunut vähemmistö, joka on ollut Puoluetoimikunnan kanssa samaa mieltä asiassa. Näinollen hallituksen asema, jota Tanner on pitänyt ulkonaisesti vahvana, sisäisesti on kyllä pilvinen. Puoluetoimikunta ei ole jaksanut ymmärtää hallituksen edesottamisia. Näinollen minä katson, että työväen kannalta asiaa katsoen kaikki se, mitä hallitus on saavuttanut tähän saakka ei ole sellaista, jonka mielellään soisi jatkuvan. Minun täytyy sanoa, että kun toveri Tanner esitti asian, niin hän kai itsekin tunsikin sen maa-pohjan, jonka päällä hallitus seisoo, kun hän sanoi, että hänellä pääministerinä ei ole tässä asiassa paljoa sanomista. En tiedä, tulkitsenko oikein, kun sanon, että hän tarkoittaa, ettei ole paljon kehumista. Hän sanoi m.m., että ohjelmaan nähden sai hallitus porvarilliselta taholta sellaisen suhtautumisen, jota voisi pitää jonkinlaisena kannatuksena sen perusteella, että suoranaista epäluottamuslausetta ei

annettu. Minusta on selvää, että porvaristo on vastannut, ettei se mene kannattamaan hallituksen ohjelmaa. Ettei se ole juuri näillä sanoilla vastannut, ei muuta asiaa. Toveri Tanner koetti puolustaa tätä laivastokysymystä sillä, että kysymys oli jatkuvaisuudesta, että päätös oli tehty jo ennen ja että asiassa on koetettu saada asian tuntijain lausuntoja. Minä en voi millään tavoin puolustaa tätä hallituksen tekoa, sillä ensinnäkin se on periaatteellisista syistä meidän ohjelmamme vastainen ja toiseksi siitä syystä, että tuskin tämä sama hallitus uskaltaisi mennä puolustamaan samoja menettelytapoja, jos olisi kysymys ohranalaitoksesta ja suojeluskunnasta. Kaikista vaikein on minusta se seikka, että me itse, myöskin toveri Tanner, olemme eduskunnassa hyvin ankarasti arvostelleet porvarillisia hallituksia siitä, että ne ovat uskaltaneet panna täytäntöön sen lain määräyksiä, joka eduskunnassa on äänestetty yli vaalien. Me olemme sanoneet, että laivasto-ohjelman toteuttaminen on lain vastaista ja perustuslain hengen vastaista. Sitten nämä samat miehet kaikessa hiljaisuudessa tekevät samoja tekoja, joista ovat toisia moittineet ja puolustavat tekojaan sillä, että ne pohjautuvat eduskunnan aikaisempiin päätöksiin. Nämä seikat ovat senlaatuista, että niitä silmälläpitäen ei voi asettua hallituksen enemmistön kannalle. Minä pyydän kiinnittämään neuvoston jäsenten huomiota siihen, että Tanner suoraan sanoo sen, että "asiallisesti esitykset eivät menneet eduskunnassa läpi.", toisin sanoen se merkitsee, että asiallisesti ei hallituksen toiminnalla ole positiivista merkitystä, sillä jos hallituksen ohjelma on senlaatuinen, ettei sitä voida toteuttaa, niin minä tahtoisin tiedustella, mikä asiallinen syy voi aiheuttaa hallituksen jatkuvaa toimintaa. Tulemme siis siihen, että hallituksen toiminnalla ei ole asiallisesti jatkuvia edellytyksiä. Taktilliselta kannalta ei sillä myöskään ole enää edellytyksiä ja se sielullinen efekti, josta on paljon puhuttu, on jo ohi. Nämä seikat tekevät sen, että poliittisesti ja moraalisesti hallituksen jatkuvalla toiminnalla ei ole enää riittävän suuria edellytyksiä. Toveri Tanner ei näe pilviä porvariston taholla, mutta hän ei kai kiinnittänyt huomiota meidän sisäpolitiikkamme horisonttiin. Mutta, jos hän siihen katsoisi, niin luulen, että hän viisaana miehenä niitä kyllä siinä huomaisi. Hän sanoi, että kukaan ei odota hallitukselta paljoa. Se on totta. Mutta kukaan ei ole odottanut myöskään niin vähäisen ja kukaan ei ole odottanut, että hallituksemme olisi myötävaikutta-

massa militarismin vahvistamiseen. Toveri Tanner on tietysti koettanut puolustaa hallituksen toimintaa aivan pieniä detaljeja myöten ja hän sanoi m.m., että sosialistinen hallitus estää porvareita tekemästä tyhmyyksiä. Minä tahtoisin sanoa sen, että jos porvarit tahtoisivat tehdä suuren tyhmyyden, niin kyllä ne ensin poistaisivat tämän hallituksen, jotta saisivat rauhassa tehdä suuria tyhmyyksiä. Toveri Wiik onkin lojaalisena miehenä koettanut puolustaa hallitusta sillä, että nimismiehet suhtautuvat nyt järjestöihimme varovammin. Mutta tämä ei vielä riitä, jos pidämme silmällä eduskunta-vaaleja. Toveri Wiik löysi vielä senkin lieventävän seikan, että sodan syttymisen mahdollisuuksiakin on olemassa. Mitä tulee myönteisiin tuloksiin, niin kaikista suurin numero on tehty niistä maatalousministeriön 40 miljoonasta markasta, jotka piti antaa lainarahoina pienviljelijöille. Se suuri agitationumero on mennyt koko lailla plöröksi valtiovarainvaliokunnassa. Kun tämä asia tuli esitettyksi, niin porvarit yksimielisesti hyväksyivät sen summan ja sanoivat, että kysymys on pikkuasiasta.

En tahdo enempää jatkaa, mutta minun käsitykseni on se, että hallituksella on syytä kiittää puoluetta ja lehdistöä siitä lojaalisuudesta, jota ne ovat osoittaneet hallitusta kohtaan. Myöskin meillä on syytä kiittää hallitusta kaikesta siitä, mitä se on koettanut ymmärryksensä mukaan tehdä ja minä luulen, että puolueelle olisi paljon edullisempaa, jos koettaisimme nyt löytää sellaisen kysymyksen, jonka nojalla hallitus voisi vetäytyä tehtävästään pois. Puolue on nyt täyttänyt parlamentaarisen velvollisuutensa, mutta sen jälkeen, kun porvaristo on kaikessa käytännöllisessä politiikassa asettunut poikkiteloin, on meillä täysi oikeus, jopa velvollisuuskin jättää nämä tehtävät toisille ja mennä vaaleihin ilman niitä. Silloin ei puolue ole sidottu niihin vaikeuksiin, joita hallituksessa ollessa on. Minä pelkään, että jos hallitus jää istumaan yli vaalien, niin sen toiminta voi mennä plöröksi ja porvaristo voi osoittaa, ettei mitään eroavaisuutta ole ollut olemassa porvarillisen ja sosialidemokraattisen hallituksen välillä. Sellaisessa tilanteessa meille käy hyvin vaikeaksi suorittaa vaalitaistelu.

L a i t i n e n: Kun olimme koolla joulukuun 2 päivänä, tiesimme, minkälainen oli tilanne silloin ja minkälainen se on nyt. En minä ainakaan ole katunut sitä, että hallitukseen mentiin. Se on saatu, mitä odotettiin. Kyllä hallitus on tehnyt tehtävänsä. Toinen kysymys on se, kauanko siellä istutaan.

R y ö m ä: Toveri Wiik lausui, että esim. Englannissa ja Ruot-
sissa voivat eroavat hallitukset sanoa: "tämän me olemme tehneet".
Huomautan, että näissä maissa hallitukset ovat olleet pitkän aikaa
pystyissä, joten ne ovat voineet valmistella ja esittää paljon asioi-
ta. Englannin hallitus ajoi uuden Genéven kysymyksen läpi ja sai
siitä pysyvällisen kansainvälisen tunnustuksen pitkäksi aikaa eteen-
päin. Kun meillä lähdettiin hallitusta muodostamaan, niin luulin
kaikkien ymmärtävän, ettei kahdessa kuukaudessa voi kovin paljon
aikaan saada. Mainitsen verotusuudistuksesta. Maaliskuussa valmistuu
verotuskomitean mietintö, joka tähtää sekä kunnallisen että valtiol-
lisen verotuksen uudistamiseen. Samanlaisia esimerkkejä voisin lue-
tella muitakin eri aloilta. Luulen, että on erehdytty, jos on läh-
detty hallitusta muodostamaan siinä mielessä, että kahdessa kuukau-
dessa olisi koko ohjelma ajettu läpi, sillä hallituksen esityksiä on
vaikea toteuttaa, varsinkin kevätistuntokaudella. Minä en ainakaan
ole tältä kevätistuntokaudelta paljoakaan odottanut, vaan haluaisin
saada syksyyn valmista ja sitten koettaa saada niitä esityksiä läpi.
Myönnän, että budjetin teko on sangen vaikeata. Kyllä meidän täytyy
nielaista yhtä ja toista vastalauseistamme. En siis lähe tältä poh-
jalta asiaa arvostelemaan, vaan siltä kannalta, miten se yleensä vai-
kuttaa meikäläisiin joukkoihin, onko se vahingollista vai hyödyl-
listä. Ylipäänsä on minulle sanottu, että se vaikuttaa edullisesti.
Jos se siis vaikuttaa edullisesti, niin se voi jatkaa. - Täällä on
puhuttu laivastokysymyksestä ja minä arvelen omasta puolestani, että
se on vaarallinen kysymys, mutta minä olen pitänyt kiinni eduskun-
nan budjettioikeudesta, sillä meidän olemme tätä oikeutta aina ni-
menomaan painostaneet. Mitä tulee laivastokysymykseen, niin tahdon
sanoa, että hallituksen esityksen perusteluissa tämän vuoden budje-
tissa on hyvin tarkkaan perusteltu tämä asia. Tämän määrärahan on
eduskunta hyväksynyt ja minä olen sitä mieltä, ettei millään halli-
tuksella, ei sosialistisella enempää kuin porvarillisellakaan, ole
oikeutta poiketa eduskunnan tekemistä päätöksistä. Sanon loppu-
tuloksena sen, että jos katsotaan hallituksessa olon vaikuttaneen
vahingollisesti vaaleihin, niin lähdetään kiireesti pois.

V a l t a, K.: Minä en ole missään muualla tavannut niin suurta
tyytymättömyyttä hallitusta vastaan kuin täällä Säätytalolla. Minä
pyydän huomauttaa Puolueuseuvoston jäsenille, että annamme tunnustuk-
sen hallituksen tähänastiselle toiminnalle, emmekä uneksikaan siitä,
että kustaisimme sen pois. Kyllä porvarit siitä huolen pitävät.

H u p l i: Minä uskon, että joukkojen mieliala on se, jota
johdon yleensä tulee noudattaa, mutta minua jonkun verran peloit-
taa tämä hallitusinnostus, joka puolueessa nykyään vallitsee. En
voi uskoa, että siinä olisi kaikki tervettä, vaan että siinä on pal-
jon sellaista kuin muussakin humalassa, josta seuraa jälkiseurauk-
sia. Toivoisin siis, että tätä asiata käsiteltäisiin jonkun verran
kylmästi ja asiallisesti, emmekä pitäisi yksinomaan silmällä sitä,
kuinka mielellään joukot näkisivät hallituskokeilun jatkuvan. Minä
myönnän, että tilanne on vaikea ja että ratkaisu niin puoleen kuin
toiseenkin on vaikea. Joka tapauksessa pidän suotavana, että nyt
jo jonkun verran ryhdytään vetämään esille hallituskokeilun varjo-
puolia. Kun täällä joku puhuja sanoi, ettei hän ole tavannut tyytymät-
tömyyttä hallituksen toimintaan muualla kuin täällä Säätytalolla,
niin minä tahtoisin sanoa siihen, että se ei voikaan muualla esiintyä.
Mitä itse asiaan tulee, niin olen yhdessä suhteessa pettynyt halli-
tukseseen menoon nähden. Minä odotin, että me saisimme asevelvollisten
palvelusajan lyhennetyksi yhdeksään kuukauteen ennen vaaleja. Minä
arvelin tämän tuloksen mahdolliseksi ja siitä syystä koetin vaikuttaa
~~siinä suuntaan, että hallituksen esitys tästä asiasta olisi annettu,~~
siinä suuntaan, että hallituksen esitys tästä asiasta olisi annettu,
koska sillä silloin olisi ollut suuremmat mahdollisuudet mennä läpi.
Uskoin, että kun maalaisliiton ohjelmassa on yhdeksän kuukauden pal-
velusaika, niin meillä olisi pitänyt olla mahdollisuus ajaa se lä-
vitse. Toinen asia on kunnallisverotus. Jos se saataisiin lävitse,
niin silloin meillä olisi ainakin tämä asia tulopuolella. Kun kui-
tenkin näyttää siltä, ettei tätäkään asiaa, ainakaan ilman painostusta
hallituksen taholta saada lävitse, niin täytyy todeta, että sociali-
demokraattinen hallitus on muodostunut sellaiseksi, että se suorittaa
porvarillisessa valtiossa toimitusministeriön tehtäviä. Ei voida sa-
noa, että hallitukseen meno oli virhe. Se oli oikea toimenpide ja
siinä on onnistuttu tähän saakka hyvin.

Omien joukkojen mielialan kohoaminen ja pikkuporvarillisten mie-
lialan muuttuminen, ovat sellaisia tuloksia, jotka yksistään oikeut-
tavat tämän hallitukseen menon. Nyt on pääasia katsoa, miten on eteen-
päin koetettava kulkea. Ensiksikin, jos hallitus jää syksyyn saakka
valtaan, niin voi jo ennen vaaleja esiintyä kaikkien odottamatto-
mia tapauksia, joita emme voi etukäteen tietää. Yksi mahdollisuus on
se, että kommunistit ja kokoomus järjestävät sellaisia juttuja, joissa

hallitus voi joutua huonoon asemaan. Hallituksen jokapäiväisessä toiminnassa voi myöskin esiintyä kaikkennäköisiä ruokalajeja, joita täytyy niellä. Vaikka niistä mikään yksinään ei paljon vaikuta, mutta kun niitä tulee useampia, niin ne vaikuttavat joukkoihin. Kaikkein pahin seikka on talousarvion laatiminen, joka tosin tapahtuu vaalien jälkeen, eikä siis kylläkään vaikuta vaaleihin, mutta voi kuitenkin vaalien jälkeen muodostua suoranaiseksi katastroofiksi. Rohkenisin olla profeettana ja lausua, että se luottamus, jota porvaristo nyt on osoittanut, on tipotlessaan, kun budjettia ryhdytään laatimaan. Me joudumme siinä nielemään niin monta periaatetta, niin monta vastalauseitamme, että joukot eivät voi tulla kädenkäänteessä muuttamaan katsantokantaansa ja porvaristo sekä kommunistit käyttävät joka tilaisuutta hyväkseen. Lisäksi on eräs kohta budjetissa ja se on hyvin vaikea, nimittäin suojeluskuntamääräraha. Tiedetään hyvin, että siinä ilmeisesti syntyy ristiriitaa ja on täysi syy olettaa, että hallituksen täytyy määräraha budjettiin ottaa, jotta se ei kaatuisi. Tästä voimme vetää sen johtopäätöksen, että jos tämä ristiriita voidaan välttää vetäytymällä hallituksesta pois sitä ennen, niin se olisi puolueen etujen mukaista, koska meillä ei olisi syytä toivoa, että hallitustaistelu tulisi tapahtumaan tämantapaisten kysymysten pohjalla.

Minä palaan vielä parilla sanalla siihen joukkojen mielialaan. Kuten jo sanoin, niin me emme voi vastata juuri mitään joukkojen mielialasta. Se on niin vaihtelevaista, ettei siihen voida luottaa. Jos me annamme nyt sen seikan, että joukot tällä hetkellä ovat asiaan näiden suopeita, johtaa itseämme harhaan, niin syyttäkäämme sitten itseämme.

Kaikesta tästä huolimatta minä tahtoisin sanoa, että me emme saa raukkamaisesti vetäytyä pois hallituksesta. Jos kunniallinen ja luonnollinen kaatumispaikka on tarjolla, niin olisin miltei taipuvainen suosittelemaan hallituksesta poisvetäytymistä. Minusta näyttää, että kunnallisverotus on senlaatuinen kysymys. Sen on hallituksen ohjelman ehkä tärkein kohta. Vaikkakaan hallituksen esitys ei sisällä verotisolihimme mitään perin pohjaisempaa uudistusta, se kuitenkin sisältää hyviä epäkohtien korjaamisia.

Kun sellaisella politiikalla, joka tuottaisi vähävaraisille parannuksia, ei ole mitään kannatusta, niin emme voi vetää muuta johtopäätöstä, kuin että sosialidemokraattisen hallituksen politiikalla ei ole mitään kannatusta eduskunnassa. Toivoisin siis,

että neuvoston jäsenet vakavasti harkitsevat kysymystä ja puheenvuoroillaan tahtoisivat antaa hallituksen jäsenille ja muille keskuksessa oleville hyvin terveellistä osviittaa ja neuvoja.

Puhe aika rajoitettiin 5 minuuttiin.

I t k o n e n: Täällä on tuotu puolelta ja toiselta esille syyt ja vastasyt hallituksessa olosta. Ensiksi huomautan, että minä en katsele asiaa ollenkaan niin pessimistiseltä kannalta kuin Sventor-zetski enkä pitäisi toveri Huplin tavoin millään tavoin tavoiteltavana sitä, että hallituksesta olisi poistuttava. Päinvastoin minä katsoisin, että jos kunniallisesti voidaan siellä olla, niin oltaisiin siellä ensi syksyyn asti. Tähän on syytä sen vuoksi, että joukot ymmärtävät varsin hyvin hallitusta. Meillä ei siis siltä puolen ole pelkoa eikä syytä pyrkiä hallituksesta pois. Toinen syy, mikä täällä on esitetty, on se, että emme saa mitään aikaan. Tässä suhteessa huomautan juuri verouudistuksesta, jonka komitean mietintö valmistuu maaliskuulla. Sen kannalta minusta olisi tärkeätä olla hallituksessa. Kolmas asia on valtiollisen keskuspoliisin juttu. Meillä on siinäkin sellainen onnellinen sattuma, että meillä on eduskunnan valtuus toimittaa tutkimuksia. Tutkimukset ovat nyt jo käynnissä ja hallitus voi puolelta vuodelta ryhtyä toimittamaan supistuksia. Tämä on minusta sellainen asia, että sillä on merkitystä ei ainoastaan meidän joukkojemme kannalta, mutta myöskin vapaamielisen porvariston kannalta.

Mitä tulee suojeluskuntamäärärahaan, niin myönnän, että se on vaikea asia, mutta se kysymyksen tulee meille aina esiin. Tällä kertaa tulen kuitenkin siihen lopputulokseen, että tämä kunnallisverolakesitys on sellainen, että hallitus ei saisi antaa sitä ilman muuta hylätä. Minusta olisi välttämätöntä tehdä siitä kabinettikysymys ja vaadittava eduskuntaa hyväksymään se ainakin osittain. Jos me siihen kaadumme, niin se kaatuminen olisi erittäin onnellinen.

A a l t o, J.F.: Kun täällä on suhtauduttu asiaan siten, että kun lehdistä ei ole hallitusta arvosteltu eikä moitittu, niin se olisi merkinnyt sitä, että olisi hyväksytty kaikki hallituksen toiminta, niin huomautan, ettei se ole sitä merkinnyt. Esim. laivastokysymys oli sellainen, että jos sen olisi tehnyt joku muu hallitus, niin kylä siitä olisi tehty suuri numero. Mitä tulee siihen, että hallitus olisi ollut pakotettu sen tekemään, niin hallituksenhan ei ollut pakko tilata näitä sukellusveneitä silloin, kun se sen teki. Ollut kovin helppoa eduskunnassa puolustaa sotalaivaston tilauksen tekemättä jättämistä. Lisäksi nykyisen hallituksen jäsenten taholta

ilmoitettiin, että oli tiedossa, että samoja laivoja, jotka nyt maksoivat kolmattakymmentä miljoonaa, olisi ehkä voitu saada 14 miljoonalla. Minä olen vakuutettu siitä, että vaikkakaan sanomalehdissä ei ole tästä asiasta suurta numeroa tehty, niin tullaan sitä kuitenkin käyttämään vaaleissa meitä vastaan.

H u o t a r i: Minun mielestäni asia on vakava ja kannattaa sitä vakavasti harkita. Minusta näyttää siltä, että puolueen jäsenten hallituksessa olo on kaikin tavoin vaikuttanut edullisesti ja minä epäilen, että jos jollain taktillisella tempulla nyt koetetaan sieltä lähtää pois, niin menetetään se edullinen vaikutus, mikä sillä on ollut. Täällä on puhuttu laivastoasiasta. Minun käsittääkseni hallituksella ei ollut vapaita käsiä siinä, vaan sen kädet olivat eduskunnan päätöksellä sidotut. He eivät siinä mitään voineet. Jos he olisivat tehneet toisin, esim. sen mukaan, kuin Aalto sanoi, että olisi ollut aikaa koko vuosi, niin kuitenkin porvarit olisivat selittäneet, että 7 miljoonaa valtion varoja menetettiin sen vuoksi, ettei määräaikana tilattu laivoja. Ja kyllä 7 miljoonaa merkitsee veronmaksajain keskuudessa. Täällä on tahdottu selittää, että budjetin tekeminen tulee tuottamaan vaikeuksia. Se on kyllä selvä. Minä käsitän, että sieltä tulee monta ikävää juttua esille. Siellä tulee sellainenkin kysymys kuin suojeluskuntamääräraha. Mutta siihen mennessä, kun budjetti laaditaan, on tilaisuus ajatella kysymystä moneen kertaan ja ehkäpä siihenkin joku sopiva ^{lainaus} tilaisuus löydetään. Minä pidän kyllä tärkeänä ~~jätä~~ kunnallisverojuttua, mutta kun siinä on yhdestä ainoasta kohdasta kysymys, niin minä en ainakaan pitäisi sitä yksinään riittävänä hallituksen kaatamiseen. Hallitus mielestäni saisi kaikella arvovalloillaan tukea tätä esitystä. Mitä itse kysymykseen tulee hallituksen säilyttämisestä tai kaatamisesta, niin minä katsoisin, että puolueemme vaalimenestykselle olisi parempi, että hallitus pysytettäisiin.

K i v i s a l o: Viittaan vain siihen, että vaikuttaisi epäedullisesti, jos hallitus kaatuisi.

L e h i k o i n e n: Minä voisin yhtyä Huotarin lausuntoon pääasiassa. Jos nyt lähdettäisiin pois hallituksesta, niin porvarillisella taholla ollaan valmiit selittämään, että sosialidemokraatit olivat kykenemättömiä ja sen vuoksi lähtivät pois hallituksesta.

H e l o: En voi olla lausumatta paheksumistani sen johdosta, miten on koetettu estää toveri Wiikiä ja toveri Sventorjetskiä lausumasta arvosteluja. Mitä itse asiaan tulee, niin me olemme puolueessa saaneet kokemusta hallitukseen menosta ja hallituksen olemassaolosta. Kun hallitukseen mentiin, niin vaikuttivat siihen useammat eri syyt. Jo silloin saattoi odottaa, että näiden syiden erilaisuus myöskin tulisi vaikuttamaan käytännössä erilaisia tuloksia. Minä viime puolueenvaltuuston kokouksessa olin sillä kannalla, että hallitukseen olisi mentävä vaalien vuoksi. Toisten mielestä taas oli tarkoituksena tehdä pientä näperrystyötä. Nämä erilaiset käsitykset ovat myöskin lyöneet leimansa hallituksen toimintaan. Minä totean vain, että ne perustukset, joiden kannalla minä olin silloin, kun oli kysymys hallitukseen menosta, eivät ole totentuneet. Pääasia on kuitenkin, miten on suhtauduttava edelleen. Silloin on kiinnitettävä huomiota kahteen seikkaan nim. tilanteeseen ennen vaaleja ja tilanteeseen vaalien jälkeen. Täällä on mainittu, että budjetissa tulee kysymys suojeluskuntamäärärahoista ja että sen vuoksi olisi päästävä pois hallituksesta. Minä katson, että sosialidemokratinen hallitus voi tässä kysymyksessä esiintyä presidenttiä vastaan eikä ottaa suojeluskuntamäärärahaa budjettiin. Siinä tapauksessa, että ristiriitaa tulisi, minä katson, että sosialidemokratisen hallituksen on pysyttävä kannallaan. Sen sijaan on paljon tärkeämpi se kysymys, miten asia vaikuttaa vaaleihin. Siinä suhteessa mainitsi täällä joku, että hänestä on samantekevää, mikä on joukkojen mieliala. Useissa kysymyksissä kyllä täytyy asettua joukkoja vastaan, mutta minusta tämä kysymys ei ole sellainen. Päinvastoin. Olisi siis otettava selvää siitä, mitä vaikuttaa se, jos hallitus nyt jättää paikkansa ja toisaalta, mitä vaikuttaa se, jos hallituksessa edelleenkin pysytettäisiin. Tämä on tärkeä kysymys ja se olisi tarkasti ja huolellisesti harkittava. Minä katson olevan paikallaan sen, että puolueenvaltuusto lausuisi kehoituksen eduskuntaryhmälle, että se tarkasti harkitsisi hallituksessa olon kehitystä.

J u l k u n e n: Minun oikeastaan on tarpeetonta lähteä tätä oppinutta joukkoa opettamaan, mutta en malta olla puuttumatta tähän asiaan. Minua ihmetyttää se, mitä toveri Wiik täällä esitti. Mikä minusta olisi näpeällistä olisi se, että etsittäisiin sellainen kysymys, johon hallitus kaatuisi. Tääl-

lä mainittiin jo äsken hyvin selvästi se, että suojeluskunta-määrärahoista lienee joukkojenkin keskuudessa aivan yksimielinen sellainen käsitys, että niitä on koetettava eittämättömästi estää. Jos meikäläiset sanovat kantansa selvästi, että eivät aio puolueperiaatteita noudattaen sille laitokselle tunnustusta antaa, niin minun mielestäni se on silloin oikein sanottu, ja vaikka hallitus siihen kysymykseen kaatuisi, niin se ei olisi hullumpaa.

L a i t i n e n: Kun hallitusta kerran on maassa pidettävä, niin voimnehan mekin sitä pitää. Olen sillä kannalla, että jos ei löydy asiallista kuoppaa, niin ei turhaa kuoppaa ole etsittävä. Yhdyn Helon lausuntoon, että eduskuntaryhmä harkitsee asiaa.

T a n n e r i: Toivottavasti ei pidetä sopimattomana, että minä käytän puheenvuoron. Tahdon nimenomaan huomauttaa, että oma kohtaloni on aivan samantekevä. Koetan katsoa asiaa puolueen intressien kannalta. Aluksi tahtoisin valittaa sitä, että tämä kysymys on tullut tänne muodollisesti aivan väärässä järjestyksessä. Kohteliaisuus hallitusta kohtaan olisi edellyttänyt, että olisi annettu sen omassa keskuudessaan harkita asiaa, viety se sitte eduskuntaryhmään ja vasta sitte olisi ollut aika puoluepuolesta sekaantua asiaan ja määrätä kantansa. Nyt sen sijaan sivuutetaan hallitus ja eduskuntaryhmä ja sitte täällä jotkut henkilöt heittävät kysymyksiä. Pyytäisin edelleen kiinnittämään huomiota siihen puoluekokouksen päätökseen, jossa sanotaan, että tämantapaisissa tapauksissa pitäisi puoluepuolesta yhdessä eduskuntaryhmän kanssa käsitellä asiaa ja vasta sen jälkeen tulla johonkin päätökseen. Nämä olen katsonut olevani oikeutettu asian muodolliselta kannalta täällä esittämään. Mitä itse asiaan tulee, niin siinä olisi paljonkin asioita, mutta kun täällä on rajoitettu puhe-aika, niin ei siihen ole tilaisuutta.

Kun minä kysymystä alustaessani mainitsin, että minä en puolestani näe mitään pilviä hallituksen taivaalla, niin se oli kyllä minun vilpittömästä käsityksestäni. En tiennyt, että täällä helsinkiläisten keskuudessa niitä on. Maaseudulla en niitä ole kuullut näkyvän enkä myöskään vastustajain taholla. Tässä kokouksessa olen kuitenkin kuullut sellaista, josta en ole ollut tietoinen. Hupli mainitsi tärkeimpänä motiivina

sen, että joukkojen mieliala on heilahteleva. Ainakaan tässä kysymyksessä ei joukkojen mieliala ole ollut heilahteleva. Ne ottivat kantansa syksyllä ja ovat sillä pysyneet. Sen sijaan minua hämmästyttää, että eräiden johtavien poliitikkojen ajatukset ovat voineet kahdessa ja puolessa kuukaudessa niin tavattomasti muuttua. Kuka ajoi aikoinaan enemmän hallitukseen menoa kuin Sventorzetski, kuka syksyllä, kun hallitusta muodostettiin, oli siitä enemmän innostunut kuin toveri Hupli, joka kaikella hänelle ominaisella väellä ja voimalla ajaa asioita. Nyt sensijaan, vaikkei minun mielestäni mitään sellaista ole tapahtunut, jota ei silloin olisi tiedetty ja joka antaisi aiheita muuttaa käsityskantaa, koetetaan taivuttaa tämä kokous päättämään jotain sellaista, jolla tulee olemaan hyvin pitkälle kantavat seuraukset. Minä uskon, ettei tässä piirissä ole yhtään sellaista puoluetoveria, joka ei syksyllä ollut tietoinen siitä, miten asiat tulevat menemään. Selväähän on, ettei vähemmistöhallituksena saa kaikkia läpi, mitä tahtoo. Mitä ne suuret pyrkimykset sitte ovat. Me olemme saaneet havaita, niinkuin jo alustuksessani myönsin, että meidän poliittiset aloitteemme eivät saa joko ensinkään kannatusta tai eivät ainakaan kokonaisuudessaan. Monessa maassa on hallituksen tärkeitä esityksiä hylätty ilman, että siitä mitään on seurannut. Meidän maassamme ei tähän saakka ole ollut tapana tehdä kabinettikysymystä jostain hallituksen aloitteesta. En väitä, etteikö olisi tärkeätä tehdä, mutta en minä jaksa asettua niiden kannalle, jotka ottavat tämän kunnallisverotuskysymyksen sellaiseksi asiaksi, että meidän pitäisi kytkeä kohtalomme siihen. Minä olen monta kertaa sanonut Ryömälle, että se on yksi meidän köykeisempiä aloitteitamme. Me emme voi osoittaa vastustajillemme, että se on ehdottomasti välttämätön ja mihin se tulee johtamaan. Meillä ei ole tilastoakaan käytettävissämme. Me lähdimme sitä ajamaan sen nojalla, että olemme sattuneet tästä asiasta pitämään kansalaiskokouksia, esittäneet siitä vaatimuksia ja valmistelleet sitä valtioneuvostossa. Kyllä me tietysti tiedämme, että parannus on aikaansaattava ja että joku määrätty verovähennyksen suurentaminen on tarpeen, mutta en ainakaan minä uskalla ottaa vakuuttaakseni, että tämä on juuri oikeaan osunut ehdotus ja vielä vähemmän lähtisin siitä tekemään mitään sellaista kysymystä, johon kohtalomme sitoisimme.

Sellaisen esityksen, josta tahdomme tehdä kabinettikysymyksen, täytyy olla suuriarvoinen, hyvin valmistettu ja pääasia ohjelmassa. Sellaiseksi sopii esim. palvelusaikaa koskeva kysymys. Minun ajatukseni on siis, että tällaista asiaa, tehdä kabinettikysymys tällaisesta sivukysymyksestä, niinkuin osittaiset verokysymykset ovat, ei ymmärrettäisi meidän valitsijaimme taholla. Minä väitän, että ulkomailla sitä ei kukaan ymmärtäisi. Kyllä ne ajattelevat, että täällä kuljetaan vielä lapsen kengissä. Minulla puolestani ei ole mitään sitä vastaan, että meidät kutsutaan hallituksesta pois ja omasta puolestani olen valmis siihen, jos joku kysymys tulee vastedes tulevaisuudessa, että siitä silpin tehdään riittävän suuri numero, mutta tästä verotuskysymyksestä en luule saatavan sellaista kysymystä.

A a l t o: Kysyisin ainoastaan pääministeriltä, miksi ei hallitus anna esitystä palvelusajan lyhentämisestä. Mitä tulee budjettikysymykseen, niin minä en näe ainoastaan suojeluskuntakysymystä siinä vaaralliseksi. Siinä on myöskin sotilasmienot. Jos hallitus ei vähennä sotilasmiehiä 150 miljoonalla markalla, niin lyö se turkoon koko sos.-dem. eduskuntaryhmän suun. Toivoisin, että meidän miehemme tulisivat pois hallituksesta, ennenkuin budjetti tulee laadittavaksi, ja että verolakesityksestä tehtäisiin kabinettikysymys. Ehdottaisin hyväksyttäväksi seuraavan päätöslauselman: Kokous kehoittaa hallitusta ja eduskuntaryhmää vakavasti harkitsemaan, vaatiiko puolueen etu tekemään kunnallisverolain uudistuksesta kabinettikysymyksen.

S u o k a s: Kyllä linjoilla ei kaikkia hallituksen edesottamisia hyväksytä, vaikka lehdet eivät olekaan asiaan puuttuneet.

N o r d l u n d: Kun viimeisessä puolueenuevoston kokouksessa käsiteltiin kysymystä puolueen hallitukseen menosta, niin en nähnyt tilannetta monessakaan suhteessa niin valoisana kuin useat muut ja äänestin sen seikan puolesta, että puolueen on otettava osaa hallitukseen niillä edellytyksillä, kuin päätettiin, mutta huomautin, että en erikoisen lämpimästi kannatustani anna enkä ole varsin innostunut asiaan. Kun tässä kokouksessa on kiinnitetty huomiota puoluekokouksen päätökseen läheisestä vuorovaikutuksesta puolueen keskuselinten ja hallituksen välillä,

niin minun käsittääkseni tämä päätös edellyttää, että hallituksen pitää olla hyvässä vuorovaikutuksessa puolueen keskuselinten kanssa ja ottaa myöskin huomioon ne näkökohdat, joita puolueen keskuselimet sille esittävät. Jos hallitus asettuu toiselle kannalle kuin puolueen keskuselimet, niin silloin hallituksessa olevat puolueen jäsenet ajavat persoonapolitiikkaansa, eikä sitä, mikä on puolueen edun mukaista. En tarkoita juuri tätä kysymystä, vaan tarkoitan yleisesti, ettei saisi tulla kysymykseen se, että hallitus menettelee vastoin puoluejohdon käsitystä. Mitä tulee siihen, että nyt vetäydyttäisiin pois hallituksesta, niin minun ymmärtääkseni on tätä hallituskokeilua vielä liian vähän aikaa harjoitettu. Vaikeudet eivät ole vielä tarpeeksi selvästi esiintyneet ja sen vuoksi en pidä viisaana sitä, että nyt jo vetäydyttäisiin pois hallituksesta, ennenkuin vaikeudet esiintyvät selvemmin. Toiselta puolen on vielä se seikka, että ainakin ulospäin vaikuttaa siltä, että kunnallisverouudistus näin valmisteltuna ja perusteltuna on vähän liian heikko ainakin siinä tapauksessa, jos asetetaan sille kannalle, että sitä on kirjaimellisesti puolustettava. Kannatan sitä ehdotusta, että neuvosto kehoittaa eduskuntaryhmää harkitsemaan tilannetta. Meillä ei ole muodollisiakaan edellytyksiä tehdä tällä kertaa sellaista päätöstä, että kutsuttaisiin hallitus pois.

L a i n e: Kun on vasta pari kuukautta oltu hallituksessa ja näyttää siltä, ikäänkuin porvaripuolueilla ei olisi erikoista halua kaataa hallitusta, niin olisi minun mielestäni aivan nolo temppu, että meidän puoleltamme ryhdyttäisiin hakemalla hakemaan sellaista kysymystä, jonka nojalla hallitus voisi vetäytyä syrjään. Olen sitä mieltä, että hallitus työskennelkään kaikessa rauhassa siksi, kunnes se parlamenttaarisessa järjestyksessä kaatuu.

S v e n t o r z e t s k i: Tanner oli pahoillaan siitä, että tämä kysymys tuotiin tänne. Minä huomautan, että ne, jotka ovat tuoneet tämän kysymyksen tänne, ovat olleet siinä eri mieltä. He ovat katsoneet, että puolueenuevosto on se keskus, jossa puolueasioita pohditaan. Tanner ihmetteli sitäkin, ettei ole kuullut arvostelua muualla kuin täällä. Sehän on aivan luonnollista, koska julkista arvostelua on vältetty.

M a n n e r: Yndyn kannattamaan sitä ehdotusta, jonka Aalto teki ja katson, että se ehdotus on sellainen, joka kyllä sopii

tämän kokouksen tehtäväksi.

L e h i k o i n e n: Ehdotan kokouksen tehtäväksi sellaisen päätöksen, ettei tällä kertaa katsota olevan aihetta minkäänlaisen päätöksen tekoon, vaan siirrytään yksinkertaiseen päiväjäristykseen.

L e i n o: Silloin kun tuli kyseeseen sosialidemokraattien hallitukseen astuminen, kuuluin minä niihin, jotka olivat tässä asiassa hyvin epäilevällä kannalla. Tähänastisen kokemuksen nojalla voin sanoa, että ne epäilykset, joita minulla oli siitä, olivat aineettomia, sillä ainakin Satakunnassa on hallitukseen meno vaikuttanut sielullisesti edullisesti. Jo silloin oli selvää jokaiselle, joka oli asioita harkinnut, että hallituksen toiminta ei kaikissa suhteissa voi mennä sillä tavalla, ettei yhdessä ja toisessa suhteessa jouduttaisi ristiriitoihin. Sellaisena juttuna on ollut muun muassa tämä laivastojuttu ja muutamia muita, mutta ainakin toistaiseksi on ne sivuutettu enemmittä vahingoitta. Kun tilanne nyt on sellainen, että sekä puolueen jäsenten keskuudessa että ulkopuolella seurataan hallituksen toimintaa, niin tämä asia pitää joukot vireillä. Minusta näyttää, että kysymys miesten hallituksesta poiskutsumisesta ja kabinettikysymyksen teosta on herännyt ennen aikojaan. Jos hallitus nyt kutsuttaisiin pois, niin se olisi omiaan synnyttämään epävarmuutta ja epäluottamusta puoluetta kohtaan, kun ensin lähdetään hallitukseen suurella touhulla ja sitten jonkun ajan kuluttua taas pyritään pois. Eräs asia vielä, joka tähän vaikuttaa, on se, että meillä verraten laajasti on viime vuosina puhuttu sen hyödyllisyyden puolesta, mikä hallitsemisesta ja hallitukseen osallistumisesta johtuu. Näin lyhyenä hallituskautena ei tähän voida mitään selvää vastausta antaa. Vaalien jälkeen tai tilanteen pitemmälle kehittyessä saattaa tietenkin kysymyksen ottaa uudelleen esille. Pieni puro ei nimittäin yksinään voi tehdä vaikutusta, mutta, jos on paljon pieniä puroja, niin ne voivat synnyttää voimakkaan virran.

T a n n e r: Tarkoitukseni oli puhua vain täällä tehtävästä päätöksestä. Jos ainoana päätöslauselmana olisi se, että kehoitettaisiin eduskuntaryhmää harkitsemaan asiaa, niin äänestys ei antaisi mitään kuvaa niistä mielipiteistä, jotka täällä vallitsevat. Ajattelin tehdä toisen ehdotuksen, mutta toveri Lehtonen ennätti ennen. Kannatan siis hänen ehdotustaan ja olen tämän ehdotuksen pukeut seuraavaan muotoon: Puolueneuvosto päättää,

ettei tehty ehdotus kabinettikysymyksen herättämisestä tällä kertaa anna aihetta toimenpiteisiin ja siirtyy päiväjärjestykseen.

H u p l i: huomautan, ettei täällä ole tehtykään ehdotusta kabinettikysymyksen herättämisestä.

B r y g g a r i: Minun käsitykseni mukaan hallituksen on käytettävä hallitusvaltaa niin kauan kuin porvaristo sen sallii. Se on parlamenttaarinen menettelytapa ja siten tehdään kaikkein suurin palvelus puolueen voimistumiselle.

A r o m a a: Kun ryhmässä oli esillä tämä hallituksen muodostamiskysymys, niin lausuin sen ajatuksen, että uhrataanpa muutamia tvereita hallitukseen, vaikka tiedän, että heitä tullaan ampumaan sekä oikealta että vasemmalta. Nyt huomaa, että jo omassa keskuudessakin on se ajatus, että hallitusta olisi ryhdyttävä ampumaan omassa keskuudessakin eikä ainoastaan oikealta ja vasemmalta. Minä olen nyt samalla kannalla, kuin olin silloinkin, kun hallituksen muodostamiskysymys oli ryhmässä esillä, että hallitus on ryhmän poiskutsuttavissa ja että ryhmän täytyy pitää huolta siitä, mutta sen kysymyksen, jonka nojalla tämä poiskutsuminen tapahtuu, täytyy olla sellainen, joka kiinnostaa ei ainoastaan työväestöä, vaan myöskin porvaristoa.

Keskustelun päätyttyä, tiedusteli puheenjohtaja **L e h i k o i s e l t a**, oliko näiden ehdotuksensa sama kuin Tannerin myöhemmin tekemä ehdotus. Tähän tiedusteluun vastaisi Lehtonen kieltävästi, joten **T a n n e r i n** ehdotus kannattamattomana raukesi.

Tämän jälkeen toimitettiin äänestys ensin **A a l l o n** ja **H e l o n** ehdotusten välillä, jolloin Helon ehdotus tuli hyväksytyksi 10 äänellä 6 ääntä vastaan. Sen jälkeen äänestettiin **H e l o n** ja **L e h i k o i s e n** ehdotuksista. Tässä äänestyksessä voitti Helon ehdotus 10 äänellä 9 ääntä vastaan, joten Puolueneuvosto siis päätti kehoittaa eduskuntaryhmää tarkoin harkitsemaan hallituksessa olon kehitystä.

20§.

"Järjestötoiminta"-lehti.

Kysymyksen alusti puoluesihteerin **K. H. W i i k** lausuen "Järjestötoiminta"-lehti. seuraavaa:

Kuten muistetaan, niin toveri Lehtonen Jyväskylästä ehdotti jo viime vuonna, että puolue alkaisi julkaista tiedonantolehteä. Sitä on nyt julkaistu pari numeroa. Tällaisia lehtiä

on tietääkseni eri maissa ainakin Saksassa, Belgiassa ja Tssekkoslovakiassa. Saksassa on menetelty siten, että kuukaudessa julkaistaan yksi numero ja siihen on silloin yhdistetty eduskuntaryhmän ja sosialidemokraattisen opettajain liiton tiedonantolehti ja nämä kaikki kolme lähetetään yhdessä ja puoluetoimikunta maksaa kaikki kustannukset. Pääasiassa tämän suunnitelman mukaisesti aiottiin täälläkin ryhtyä tällaista tiedonantolehteä julkaisemaan ja on laskettu, että jos lehti ilmestyy kuukausittain 4-sivuisena, niin painatuskustannukset nousevat noin 15,000 markkaan, mutta kun lisäksi ajateltiin, että jotkut muut työväen keskusjärjestöt, kuten Sivistysliitto, osuustoiminnalliset keskusjärjestöt ja mahdolliset yksityiset kustannusliikkeet antaisivat tähän tiedonantonsa ja maksaisivat siitä jonkun verran, niin saataisiin kustannukset vähenemään siten, ettei niistä sanottavasti jäisi jäljelle. Koska meidän muutenkin täytyy silloin tällöin lähettää kiertokirjeitä, niin täytyy kustannuksista osa vähentää. Koska tällainen lehti olisi omiaan suuresti vahvistamaan puoluejohdon ja järjestöjen välisiä siteitä, niin ehdotetaan, että puoluetoimikunta saisi ryhtyä julkaisemaan tällaista lehteä. Onhan paljon sellaisia tiedonantoja, joihin näiden tavallisilla rivimiehillä ei ole niinkään suurta mielenkiintoa, vaan ainoastaan toimihenkilöillä ja niinollen ei niitä voida lehdestä julkaista.

Puoluetoimikunnan ehdotus hyväksyttiin.

21§.

Vapunvieto.

Vapunvieto.

Puoluesihteeri W i i k esitti puoluetoimikunnan puolesta seuraavaa:

Suomen Ammattijärjestö päätti viime edustajakokouksessaan velvoittaa toimikuntansa ryhtymään neuvotteluihin molempia poliittisia suuntia edustavien työväenjärjestöjen kanssa sopimuksen aikaansaamiseksi vapun vietosta. On siis odotettavissa, että tällainen ehdotus tullaan tekemään ja viime puoluekokouksemme päätti periaatteessa, että yhteisiä mielenosoituksia voidaan kommunistien kanssa järjestää. Puoluetoimikunta on periaatteessa siitä mieltä, että yhteisten vappumielenosoitusten järjestämiseen voidaan suostua, kuitenkin ehdolla, ettei näissä tilaisuuksissa pidettävissä puheissa toista sopimuspuolta parjata. Ehdotan siis, että neuvosto hyväksyy tämän.

Puoluetoimikunnan esitys hyväksyttiin.

22§.

Eräiden toimintansa lopettaneiden yhdistysten omaisuuden myyminen ja luovuttaminen.

Puoluetoimikunta ehdotti,

että Viipurin läänin itäisen vaalipiirin Sos.-dem. Piiri-Lakkautu-toimikunta valtuutettaisiin myymään aikaisemmin toimintansa lopettaneen K a u k o l a n Työväenyhdistyksen talo, koska paikkakunnalle ei saada syntymään uutta yhdistystä, jota paitsi talo on kovin rappeutunut ja tontin vuokra-aikaa ei ole jäljellä kuin yhdistys-9 vuotta;

tyksiä.

että Leppävirran Sos.-dem. Kunnallistoimikunnalle annettaisiin valtuutus myydä toimintansa lopettaneen P e t r o m ä - e n K o n n u s l a h d e n Työväenyhdistyksen talo, koska se rappeutuu ja olisi suuremman korjauksen tarpeessa, eikä uutta yhdistystä saada paikkakunnalle syntymään;

että aikaisemmin toimintansa lopettaneen L a v o l a n Työväenyhdistyksen omaisuus, jonka muodostaa rappiolla oleva pienenkö rakennus, luovutettaisiin P a a k k o l a n Työväenyhdistykselle ehdolla, että viimeksimainittu yhdistys suorittaa kaikki Lavolan yhdistyksen velat, tonttivuokrat, palovakuutusmaksut y.m.s. menot sekä ne kustannukset, joita Viipurin läänin läntisen vaalipiirin Sos.-dem. Piiritoimikunnalla on ollut omaisuuden hoidosta; sekä

että aikaisemmin toimintansa lopettaneen S a a r e n - m a a n Työväenyhdistyksen omaisuus, jota on: aivan rappiolla oleva rakennus ja pieni määrä irtaimistoa, luovutettaisiin P a n e l i a n Työväenyhdistykselle 500 markan hinnasta ja velvollisuudella suorittaa kaikki omaisuuden hoidosta johtuneet kustannukset.

Puoluetoimikunnan esitykset hyväksyttiin.

23§.

Kolhon Työväenyhdistyksen anomus.

Kolhon Työväenyhdistys oli pyytänyt saada avustuksena sen Kolhon ty:n 20,000 markkaa, jonka yhdistys on aikaisemmin saanut lainana anomus. Puoluetoimikunnalta.

Puoluetoimikunta ehdotti anomuksen hyljättäväksi perustelien ehdotustaan sillä, että yhdistyksellä on puoluetilaston mukaan omaisuutta yli 100,000 markkaa ja velkoja 30,000 markkaa. Kun yhdistys oli lisäksi pyytänyt, että jos lainaa ei kokonaan anneta anteeksi, ainakin olisi toivottavaa, että yhdistyksen ei tarvitselisi suorittaa lainan korkoja, ehdotti Puoluetoimikunta päätettäväksi, että kysymys lainan korkojen anteeksiantosta siirrettäisiin Puoluepuoluekokoukseen, koska yhdistyksen tätä asiaa koskeva kirje oli saapunut vasta tänään, eikä Puoluetoimikunta ole siis voinut asian tätä puolta vielä harkita.

Puoluetoimikunnan esitykset hyväksyttiin.

Oy. Raivaajan konkurssipesän avustaminen.

Oy. Raivaajan konkurssipe-
sän avustami-
nen. Kustannusosakeyhtiö Raivaajan konkurssipesän puolesta oli pyydetty saada joko kerta kaikkiaan avustusta konkurssipesälle 120,000 markkaa tahi siten, että kuluvana vuotena suoritettaisiin 25,000 markkaa ja kahtena seuraavana noin 60,000 markkaa vuodessa. Puoluetoimikunta ehdotti, että asia siirretäisiin Puolueneuvoston seuraavaan kokoukseen ja että Puoluetoimikunta oikeutettaisiin pakoittavan aiheen ilmaantuessaa avustamaan takaajia käännettyään ensin kirjeellisesti Puolueneuvoston jäsenten puoleen.

Puoluetoimikunnan ehdotus hyväksyttiin.

25§.

Yhden miehen listat e-
duskunta-
vaaleissa. Otettiin uudelleen käsiteltäväksi kysymys yhden miehen listojen käyttämisestä tulevissa eduskuntavaaleissa. Puolueneuvosto päätti, että yleensä on näissä vaaleissa käytettävä kolmen miehen listoja, mutta Puoluetoimikunnalle myönnettiin oikeus eri anomuksesta myöntää luvan myöskin yhden miehen listojen käyttämiseen, jos sellainen menettely katsotaan jossakin piirissä tarkoituksenmukaiseksi.

26§.

Hallituksessa Merkittiin puoluesihteerin ilmoituksena, että Puolue-
olevien Puolu-
etoimikunnan
jäsenten osan-
otto Ptk:n ko-
kouksiin. toimikunnassa on käsitelty kysymystä siitä, onko hallituksessa olevat Puoluetoimikunnan jäsenet katsottava jääveiksi ottamaan osaa Puoluetoimikunnan päätöksiin. Puoluetoimikunta on katsonut, ettei ole syytä hallituksessa olevia Puoluetoimikunnan jäseniä jäävätä. Sen sijaan ovat mainitut jäsenet itse ilmoittaneet, että mikäli Puoluetoimikunnassa tulee esille sellaisia kysymyksiä, jotka tarkoittavat hallituksen toiminnan tarkkailua, niin tulevat ne pidättäytymään niiden asioiden käsittelemisestä.

27§.

Kokouksen lopettaminen.

Kokouksen lopetta-
minen. Puheenjohtaja H u p l i lausui seuraavaa:

Kokouksen lopettajaisiksi tahdon lausua pari sanaa. Ottaessamme osaa poliittiseen toimintaan tunnemme joskus sellaistaakin tunnetta, että onkohan kaikella aherruksella, kaikella harrastuksella, innostuksella ja ponnistuksilla sittenkään vastaavaa tulosta; emmekö aja takaa mielikuvia ja toimi ilman, että vastaavaa tulosta työskentelystämme esiintyy.

Sellaisina väsymyksen hetkinä pyrkii toivottomuus valtaamaan mielen ja vähentämään halua tehdä työtä työväenluokan hyväksi. On varsin ymmärrettävää, että varsin kuolleina aikoina tällaista välinpitämättömyyttä esiintyy niin hyvin joukoissa kuin joudossakin, ja itse kukin mistä on sitä tuntenut. Tahdon kuitenkin sanoa, että todellisuudessa ei ole mitään aihetta sellaiseen pessimismiin puoluetoimintaan ja politiikkaan nähdessä, sillä vaikka politiikka on sellaista ränjäämistä, vaikka siinä saa kokea paljon pettymyksiä, niin kaikesta huolimatta voidaan, jos asiaa katsotaan oikeasta näkökulmasta, havaita, että toimintahaluun ja innostukseen on reaalaisia syitä eikä ainoastaan pettäviä mielikuvia. On nimittäin katsottava asioita suuremmassa mittakaavassa, silloin tällöin kohottava päivän pienien joutavien tapausten yläpuolelle, luotava historiallinen silmäys siihen, minkä hyväksi on ponnisteltu, mitä saavutettu. Silloin me omasta puolestamme ehkä voimme havaita, kuinka paljon puolueemme on jo aikaansaanut. Ei ole kulunut kuin yhdeksän vuotta siitä, kun tämä kansa lepäsi raatelevimman sisällissodan jaloissa, jolloin varsinkin työväenluokka kärsi mitä ankarimpia tuskia, jolloin todellakin näytti siltä, että kaikki työ olisi hukkaan mennyt. Nyt tämän lyhyen ajan jälkeen me voimme havaita, että demokratia on saatettu sangen lujalle pohjalle, että vastustajamme pyyteet on menestyksellä torjuttu, että valtiomme kaikesta huolimatta on yksi taloudellisesti terveimpiä valtioita ja että meidän puolueemme on kunnialla kestänyt sellaisenkin vaikean sisällisen taistelun kuin taistelun kommunismia vastaan ja sen turmiollisen hajoitustyön. Myöskin voimme iloksemme todeta, että puolueemme on lopulta joutunut siihen tilaan, missä se tällä hetkellä on ja mikä on omiaan ilahduttamaan mieltä. Puolueen sisäinen tila on sellainen, että on todellakin ilo siinä työskennellä, puolueen vaikutusvalta ja sen otteet ovat ulospäin siksi tarmokkaita, että ne herättävät kaikkien joukkojen luottamuksen. Kun näin on asianlaita ja kun puolue on hallituspuolueena, on meillä täysi syy lopettaa tämä kokous voitonvarmoina. Minä lopetan kokouksen sillä hartaalla toivomuksella, että jokainen toveri tekee voitavansa ensi vaaleissa ja ehdotan, että laulamme lopuksi työväenmarssin.

Kun oli laulettu työväenmarssin ensimmäinen ja viimeinen sä-

keistö, päättyi kokous kello 7 illalla.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Risti Hämäläinen
kokouksen puheenjohtaja

Jaino Hyl
kokouksen puheenjohtaja

J. Penttinen
kokouksen sihteeri.

Pöytäkirja tarkastettu sekä kokouksen menon ja päätösten mukaiseksi havaittu. Helsingissä, maaliskuun 21 päivänä 1927.

Antti Huotari *Seinf. Swenborg*

27/2-17.

Veronmaksajain

os. den. puolue toimikunnan toiminnasta

5/8 1926 - 17/2 1927

Puolue toimikunta. - Puolue toimikunnan kokouksen puolesta ei tämän toimintakauden aikana ole tapahtunut muutoksia. Kun puolue toimikunnan jäsenet Itkonen, Hupli, Paasivuori ja Heilo tulivat hallituksen jäseniksi joulukuun 13 päivänä, herätettiin puolue toimikunnassa kysymys siitä, tulisiko näiden puolue toimikunnan jäsenten luopua puolue toimikunnan jäsenyydestä niin pitkäksi aikaa, kuin heidän hallituksessa olonsa tulee kestä-
maan. Kun yksimielisyyttä ei saavutettu, he jättivät edelleenkin puolue toimikunnan jäseniksi, mutta ilmoittivat samalla, etteivät he tule ottamaan osaa sellalaisten päätösten tekoon, joissa on kyseessä puolue toimikunnan taholta tapahtuva hallituksen to-
iminnan valvonta. Sellalaisten tervästen varalta, joissa puolue toimikunnan ohjejohtajat katsotaan jatkaviksi, valittiin puolue toimikunnan kokouksen ajaksi toistaiseksi Reinhold Venton-
setä.

²⁰ Tämän toimintakauden aikana on puolue toimikunta pitä-
nyt ~~kokousta~~ kokousta, joissa on pidetty kirjain merkitty yhteensä
pykälä.

(Kokoukset) 175.

Veronmaksajain kokoukset. - Yhteensä 14 päivänä julka-
ttiin puolue lehdessä vanha veronmaksajille osoitettu
kehottus kokousten järjestämisestä kautta maan lokakuun 17 päi-
vänä. Näissä kokouksissa, joita sitte järjestettiin kaikkialla
maassamme ja joihin puolue toimikunta oli lähettänyt tätä tarkoi-
tusta varten erikseen laadittua aineistoa, valittiin edus-
tajia koko maasta ja kutsuttiin veronmaksajain kokouksiin. Näitä
pidettiin marraskuun 7 päivänä Helsinkiin, Viipurissa, Ii-
kessä, Porissa ja Jyväskylässä, marraskuun 14 päivänä Turussa,
Joensuussa, Alussa ja Seinäjoella sekä marraskuun 21 päivänä
Kuopiossa. Kaikkialla näihin kutsuttuihin kokouksiin lä-
hetti puolue toimikunta kysymyksen alustajan. Kokousten pää-
tökset saatettiin osittain kirjallisesti, osittain lähetyksen
kautta suullisesti maan hallituksen tietoon, jota paitsi lähe-
tykset kävivät neuvottelussa myöskin maaherrojen kanssa ma-
kalokielintelijien verotusasiasta.

Viipurin läänin läänin vaalipiirin os. den. Piiritoi-
mikunta oli esittänyt, että paikallisten veronmaksajain kokou-
sten ohjelmasta jätettäisiin pois vaatimus maatalouden ankaram-
masta verotuksesta, koska se on vahvasta perustuksesta pu-
hujen saatolla vaikeasta selvittää tämä asia tyllin vakuu-
tavasti ja selvästi. Lisäksi esitti piiritöimikunta, että myös
ain vaatimus verotuksen kevenyttämisestä poistettaisiin, koska se
voisi tulla otupäässä kohdistumaan pienituloisiin. Piiritöimie-
kunnan ensimmäisen ehdotuksen johdosta päätti puolue toimikunta
huomauttaa paikallisille toimihenkilöille, että vaatimus ma-

Kokouksiin ovat puoluetoimikunnan jäsenet ja vara-
jäsenet ottaneet osaa seuraavasti: Hupli ja Wiik ¹⁸ koko-
ukseen, järjestösihteeri Sallila ¹⁶ kokoukseen, Paasi-
vuori ja Helo ¹⁵ kokoukseen, Ahlström ja Seppälä ¹³ ko-
koukseen, Itkonen ¹² 19, Sventorzetski ¹⁰ 17, Salovaara ⁹ 16,
Huotari ⁶ 13 ja Puittinen ³ 10 kokoukseen.

2/

talouden ankarammasta verotuksesta voidaan jättää pois,
jos on syytä olettaa, että kysymyksen alustaja ei pysty
riittävän selvästi asiata esittämään. Sen sijaan ei puolue-
toimikunta voinut hyväksyä esitystä verotuksen tehostamis-
vaatimuksen poistamisesta.

Jäsenhankintaviikko. - Toimissaan viime puoluekokouksen
valistustyöpaätöksen mukaisesti ehdotti puoluetoimikunta
erityisen "jäsenhankintaviikon" viettämistä syyskuussa pi-
detylle puolueuuvoston kokoukselle ja hyväksyi puolueuue-
vosto esityksen. Jäsenhankintaviikko järjestettiin lokakuun
16 - 24 päivien väliseksi ajaksi.

Avustukseen viikon onnistumista valmisti puolue-
toimikunta ohjekirjaseen "Jäsenhankintaviikko", jota lähe-
tettiin järjestöille osittain ilmaiseksi, ja sen lisäksi
lentokirjaseen ja kaksi lentolehtistä. Myöskin valmistettiin
kirjoitettu puhe, pakinoita, runoja, plakaatti, jäseneksi liittymis-
lomakkeita, kiertokirjeitä ja sanomalehdille useammanlaa-
tuista aineistoa.

Järjestöt ja puoluetoverit ottivat viikon valmistee-
luun innokkaasti osaa ja saavuttikin puolueemme viikon johd-
dosta eri tahoilta tunnustusta sekä tuntevan jäsenmäärän
lisäyksen.

Lähempiä tietoja jäsenhankintaviikon tuloksista
saadaan alempana olevasta taulukosta. Sen mukaan järjestet-
tiin viikon ajalla 810 juhlaa ja vastaanottotilaisuutta,
jossa oli kuulijoita yhteensä 55.159 henkilöä. Jäsentenke-
rääjinä toimi 1.655 puoluetoveria ja lisäntyi jäsenmäärä
11.046 jäsenellä. Tähän hyvään tulokseen vaikuttivat suurel-
ta osalta innokkaat jäsenkerääjämme. Sellaista kerääjiä, joi-
den kautta liittyi vähintään 5 jäsentä oli 565, ja keräsiv-
ät he yhteensä 6.500 uutta jäsentä puolueeseen, ja salvat
nämä kerääjät työnsä tunnustukseksi kirjallisuuspalkintoja.

Piirittain on jäsenhankintaviikon tulos seuraava:

	juhlaa	kuulij.	jäs.ker.	uus.jäs.
Uudenmaan piiri	90	4.457	182	1.509
Turun et.	37	2.769	69	507
" pohj.	66	4.946	186	973
Hämeen etel.	60	3.888	159	855
" pohj.	61	4.200	103	994
Vilpurin lant.	135	9.213	226	926
" itain.	56	5.495	133	762
Mikkelin	86	4.138	110	759
Kuopion lant.	36	2.684	65	379
" itain.	54	2.348	85	818
Vaasan itain.	84	7.557	232	1.720
" yhdist.	17	1.545	54	496
Oulun piiri	28	1.104	40	222
Ruotsalainen Työväenliitto	10	797	11	126
Yhteensä	810	55.159	1.655	11.046

Hallituskysymys. - Kun oli laultavaa, että lähi-
aikoina tuli syntymään hallituspula, jolloin puolueen oli mää-
rittävä asiassa kantansa, päätti puolue toimikunta kokoukses-
saan lokakuun 27 päivänä käännyä kirjelmällä sos.dem.eduskun-
taryhmän puoleen kehoittaen sitä valitsemaan muutamia henki-
löitä neuvottelemaan jatkuvasti puolue toimikunnan kanssa asi-
asta. Hyväksyen tämän esityksen valitsi eduskuntaryhmä mainit-
tuun tarkoitukseen Väinö Tannerin, Väinö Vuolijoen, Väinö Voi-
onmaan, K. Myllymäen ja J. F. Aallon ja päätti evästyksiksi heil-
le lausua seuraavaa:

"Pitäen selvänä, että sosialidemokraattinen puolue
ei vähemmistönä ollessaan pyri hallitukseen, mutta että sen on
siihen astuttava, jos tämä työväen etua silmälläpitäen näyt-
tää tarpeelliselta, lausui ryhmä:

1/ Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän on aktiivi-
sena oppositioonipuolueena tarpeen vaatiessa asiallisilla syil-
lä hyökättävä hallitusta vastaan silläkin uhalla, että hallitus
kaatuu,

2/ Jos hallitus kaatuu ja sosialidemokraattinen ryh-
mä on siihen myötävaikuttanut, ei ryhmä kieltäydy hallitusvas-
tuusta,

3/ Hallitus voidaan muodostaa joko yksin tai tois-
ten puolueiden myötävaikutuksella, etukäteen sovittavan minimi-
ohjelman pohjalla."

Puolue toimikunta valitsi edustajikseen Paasivuoren,
Wilkin, Helon, Sventorzetskin ja Huplin.

Näin muodostunut komitea kokoontui ensimmäisen ker-
ran marraskuun 22 päivänä ja asetti jaoston / Tanner, Viik,
Helo, Hupli ja Aalto / jonka laatiman luonnoksen perusteella
komitea hyväksyi sen ohjelmaehdotuksen, jonka pohjalla mahdol-
lisia hallitusneuvotteluja tulisi käymään. Lisäksi päätti
komitea ehdottaa sos.dem. eduskuntaryhmän päätettäväksi, että
ryhmä ei halua vetäytyä myötävaikuttamasta hallituksen muodos-
tamiseen, vaan on valmis asiata käsittelemään.

Joulukuun 2 päivänä käsittelee puolue toimikunta yhteise-
sen komitean laatimaa luonnosta hallitusohjelmaksi samoin kuin
komitean ehdotusta menettelytavaksi syntyneen hallituspulan
ratkaisemiseksi. Ohjelma tuli tällöin hyväksytyksi, ainoastaan
kysymys asevelvollisten palvelusajasta aiheutti huomattavampaa
erimielisyyttä ja asettui puolue toimikunnan enemmistö 9 kuukau-
den palvelusajan kannalle, katsoen että vaatimus 6 kuukauden
palvelusajasta olisi voinut johtaa siihen, että porvarilliset
olisivat ilman muuta kieltäytyneet harkitsemasta ohjelman mui-
ta kohtia.

Komitean ehdottama neljäs menettelytapaponsi kuului:
" Ellei ~~xxxxxxx~~ tällaista kokoomushallitusta synny riittä-
vän laajalla pohjalla, voidaan, jos huomataan tilanne edulli-
seksi, muodostaa sosialidemokraattinen hallitus saman ohjelman
pohjalla." Tämän kohdan johdosta huomautti Sventorzetski, että
hän käsittelee on puoluekokouksen päätös epäselvä siinä
suhteessa, onko puhtaasti sosialidemokraattiselle hallituksel-
lekin saatava ennakolta niiden puolueiden kannatus, joiden tu-
kea hallitukselle halutaan. Puolue toimikunta asettui puolueko-

kouksen hallituskysymystä koskevan päätöksen tulkinna-
sa sille kannalle, että jos ne porvarilliset puolueet,
joiden kannatusta hallitukselle halutaan, eivät suostu
tulemaan kokoomushallitukseen, mutta ilmoittavat, että
ne tulevat suhtautumaan lojaalisesti sosialidemokraatti-
seen hallitukseen, niin voivat sosialidemokraatit yksinään
muodostaa hallituksen. Wiik ehdotti ponnelle seuraavan
muodon: " Ellei tällaista kokoomushallitusta synny riittä-
vän laajalla pohjalla, voidaan, jos riittävän paljon ryh-
miä lupautuu määrättyllä ohjelmalla toimivaa sosialidemok-
raattista hallitusta kannattamaan, muodostaa socialide-
mokraattinen hallitus saman ohjelman pohjalla." Huotari
ehdotti ponnelle seuraavan sanamuodon: " Ellei tällaista
kokoomushallitusta synny riittävän laajalla pohjalla, voi-
daan, jos muut ryhmät, joilta jotakin kannatusta voidaan
odottaa, eivät ilmoita suoranaisesti vastustavansa puolue-
emme muodostamaa hallitusta, muodostaa sosialidemokraat-
tinen hallitus saman ohjelman pohjalla." Toimitetussa
äänestyksessä hyväksyttiin ensin Huotarin ehdotus neljäl-
lä äänellä /Itkonen, Paasivuori, Hupli ja Ahlström/ kolmea
ääntä vastaan /Wiik, Helo, Sventorzetski/ jotka annettiin
Wiikon ehdotuksen puolesta. Sen jälkeen äänestettiin komi-
tean ja Huotarin ehdotuksen ~~xxxxxxx~~ välillä. Tässä ää-
nestyksessä hyväksyttiin komitean ehdotus kolmella äänel-
lä /Itkonen, Paasivuori, Hupli/ kahta ääntä vastaan /Wiik,
Ahlström/ Helo ja Sventorzetski eivät ottaneet osaa tähän
äänestykseen

Kokouksessaan joulukuun 2 päivänä hyväksyi Puo-
lueneuvosto puheenaolevan neljännen menettelytapapöytä-
seuraavassa muodossa: " Ellei tällaista kokoomushallitusta
synny riittävän laajalla pohjalla, voidaan, jos muilta
ryhmiltä saaduista vastauksista ilmenee, ettei eduskunnan
enemmistö katso esitettyä ohjelmaa sellaisenaan aiheeksi
hallituksen kaatamiseen, muodostaa sosialidemokraattinen
hallitus saman ohjelman pohjalla." Kun sitte sos. dem. eduskun-
kuntaryhmä puoluepuolesta sille myöntämän valtuuden no-
jalla päätti kokouksessaan joulukuun 9 päivänä asettua
hallituspulaan nähden myönteiselle kannalle yhtyi puolue-
toimikunnan enemmistö ryhmän päätökseen vähemmistön vaa-
tiessa, että asia oli uudelleen esitettävä puoluepuolesta
ratkaistavaksi.

Asian menosta julkaisi puolue-toimikunta tiedon-
annon.

Eduskuntavaalien valmistelu - Puolueäänestys tulevia edus-
kuntavaaleja ja varten asetettavista edustajaehdokkaista on
määrätty suoritettavaksi kaikissa puolueosastoissa maä-
liskuun 13 päivänä. Puolue-toimikunta on laatinut vaali-
agitatsioonsuunnitelman, josta on pyydetty piiritoimikun-
tien lausuntoa ja joka esitetään puoluepuolesta hyväk-
syttäväksi, sekä perusjärjestöille tarkoitettuja vaali-
toimintaohjeita.

27

Puoluetöimiston palvelukseen on vaalivalmisteluja varten tilapäisest' otettu toimittaja V. Meltti, jonka ohella toimittaja R. Tuhti on lupautunut vaalilagitatsioonin aikana avustamaan Työväen Sanomalehtien Tietotoimistoa.

Puoluetöimikunnan julkaisut. - Paitsi tavanmukaista Työväen Kalenteria, Folkkalenderia ja Työväen Taskukirjaa on puoluetöimikunta tämän toimintakauden aikana julkaissut seuraavat kirjaset: Rieti Itkonen, "Kunnallisverot - kuka ne maksaa", Heikki Välisalmi: "Esiintyjäin avuksi" sekä puoluetöimistössä mistössä laaditut: "Jäsenhankintavilikko" ja "Järjestöjen taloudenhoito". Lisäksi on julkaistu ensimmäinen näyttenumero puolueen tiedonantolehteä "Järjestötoiminta" kuin myöskin erilaisia kaavakkeita.

Puoluetöimikunnan pyynnöstä on professori Voionmaa lupautunut kirjoittamaan kirjasen aseistariisumiskysymyksestä.

Tehdyn esityksen johdosta on puoluetöimikunta päättänyt korottaa eräissä tapauksissa työväen kirjakauppojen nauttimia asiamiespalkkioita ja pidentää joidenkin laskujen maksamisaikoja.

Julistukset. - Tämän toimintakauden aikana on puoluetöimikunta julkaissut seuraavat julistukset: 18/9 "Väärää verotusta vastaan", 21/9 "Työläisnuorison pyrkimyksiä tukemaan", 16/10 "Käden ja hengen työntekijät liittykää yhteen", 18/12 "Sosialidemokraattinen puolue ja hallitusvalta", 31/12 "Uusi vuosi on tulossa - tuokoon se uutta menestystä" ja 11/2 - 27 "Reippain ottein sanomalehdistöämme levittämään". Sitäpaitsi on puoluesihteerin ja järjestösihteerin julkaisseet puoluelehdissä erinäisiä tiedonantoja ja kehoituksia.

Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto T.S.T. - Kun TST:n johtaja maisteri P. Railo oli sanoutunut irti toimestaan lokakuun 31 päivään mennessä siirtyäkseen Työväen Siivistysliiton palvelukseen järjestettiin TST:n hoito väliaikaisesti siten, että toimiston v.t. hoitajaksi otettiin S. Sosialidemokraatin toimittaja K. Hanninen ja hänen apulaisekseen toimittaja K. Mäki. Joulukuun 29 päivänä päätti puoluetöimikunta täyttää haettavaksi julistetun TST:n toimittajan paikan väliaikaisesti siten, että toimeen valittiin tammii-helmikuun ajaksi toimittaja K. Hautamäki, joka sittemmin on valittu toimeen vakinaisesti. Toimisto on siirretty puoluetöimiston lähellä olevaan huoneustoon.

"Uusmaan Työmies". - Lokakuun 20 päivänä päätti puoluetöimikunta Uudenmaan piirijärjestön taholta toistamiseen tehdyn esityksen johdosta sekä hankittuaan asiassa tarpeellista selvitystä, suositella, että Kustannus-Oy. Kansanvalta ryhtyisi vuoden 1927 alusta julkaisemaan kaksi kertaa viikossa ilmestyvää, 4-sivuista, S. Sosialidemokraatin kokoista Uuden-

maan piirilehteä. Lehden näyttenumerot ilmestyivät joulukuulla ja kuluvaan vuoden alusta on lehti säännöllisesti ilmestynyt. Lehden tilaushinta on 4:- kk. ja 48:- koko vuodelta.

Lehden poliittisesta suunnasta määrää S. Sosialidemokraatin toimitusneuvosto, mutta lehden taloutta ja Uudenmaan piiriä erikseen koskevia kysymyksiä varten on lehdelle asetettu oma toimitusneuvosto, johon Uudenmaan sos. dem. Piiritoimikunta on valinnut jäseniksi M. Ampujan, Väinö V. Salovaaran ja Aug. Kuusiston sekä Kansanvallan johtokunta Emil Lallilan.

Lappeenrantalaisten puoluetoverien esittämän ajatuksen suhteen, että Lappeenrannassa ilmestynyt Kansan Ääni nimistä lehteä alettaisiin uudelleen julkaista, on puolue-toimikunta käytännöllisistä syistä asettunut epäväälle kannalle, huomauttaen samalla siitä vuoden 1911 puoluekokouksen päätöksestä, jonka mukaan uusia puoluelehtiä saa perustaa ainoastaan puolue-neuvoston suostumuksella.

Turkulaisten toverien pyynnöstä on päätetty vielä tänä vuonna puolue-toimikunnan puolelta jossakin määrin valvoa Sosialisti lehden taloudellista kehitystä ja on sen valvojaksi uudelleen valittu K. R. Heino.

Kustannus-Oy. Raivaajan konkurssipesän avustaminen. - Joulukuun 15 päivänä käsitteli puolue-toimikunta K. Oy. Raivaajan kirjeen, jossa pyydettiin, että puolue-toimikunta myöntäisi konkurssipesälle sen lainojen jatkennyksiä ja korkojen maksamista varten Smk 22.400:- sekä lisäksi, että puolue-toimikunta menisi takaukseen Atlas-Pankille olevasta 70.000 markan lainasta. Puolue-toimikunta myönsi pyydettyyn tarkoitukseen Smk 22.400:- aikaisemmin myönnetyn 31.200:- lisäksi, mutta pyydettyyn takaukseen ei puolue-toimikunta voinut suostua, katsoen että puolue-toimikunta olisi silloin joutunut suorittamaan kyseessä olevan lainan. Samalla päätti puolue-toimikunta nimenomaan huomauttaa asianomaiselle, ettei se voi konkurssipesälle enään tämän jälkeen myöntää avustusta, koska myönnetyt avustukset jo tuntuvasti ylittävät sen rajan, johon saakka puolue-neuvosto oli valtuuttanut avustusta myöntämään, minkä vuoksi toimikunnan tulisi aikaisempien lupauksensa mukaan järjestää loput suorituksista paikallisilla varoilla.

Suhde piirijärjestöihin. - Kun pidettiin suotavana, että puolue-toimikunta olisi edustettuna kaikissa tänä vuonna pidettävissä piirikokouksissa laati puolue-toimikunta suunnitelman eri piirikokousten ajasta, minkä suunnitelman miltei kaikki piiritoimikunnat hyväksyivätkin. Puolue-toimikunnan puolesta on päätetty alustaa piirikokouksissa seuraavat kysymykset:

1/ yleispoliittinen tilanne, 2/ puolueen vaalitoiminta ja yhdistysten kirjasto-olojen järjestäminen. Viimeksimainitusta kysymyksestä on puoluesihteerin laatinut kirjallisen alustuksen, joka on julkaistu "Järjestötoiminta" lehdessä.

Viime vuoden lopulla myönsi puoluetoimikunta Kuopion läänin läntiselle vaalipiirille avustusta 8.000 markkaa sekä Turun eteläiselle piirille 5.000:- puhujan palkkaamista varten.

Kun Oulun läänin yhdistyneiden piirien piirisihteerin toimittaja E.O. Kotiranta siirtyi Kansan Lehden palvelukseen lokakuun 15 päivänä hoiti tätä tointa puoluetoimikunnan kehoituksesta Atto Manninen Uuraasta jonkun aikaa. Puoluetoimikunnan pyydettyä kansanedustaja Edv. Huttusta ryhtymään sanottuun toimeen ensi eduskuntavaaleihin saakka ilmoitti Huttunen suostuvansa lähtemään Oulun ainoastaan siinä tapauksessa, että sinne lähetetään myös toinen henkilö. Puoluetoimikunta päätti kiinnittää Oulun piiriin ensi vaaleihin saakka kaksi miestä, jolloin Pohjolan Työmiehen päätoimittajaksi ja piirisihteeriksi valittiin Edv. Huttunen ja valittiin piirittoimikunta yhdessä lehden johtokunnan kanssa puoluetoimikunnan suostumuksella hänen apulaisekseen Pekka Kempin.

Pienviljelijäliittojen yhdistämiskysymys. - Syyskuun 30 päivänä käsiteltiin puoluetoimikunta Pienviljelijäin Liiton lähetettämän kirjelmän perusteella kysymystä pienviljelijäin liittojen yhdistämisestä. Kansanedustaja Emil Saarinen, joka oli saapuvilla kokouksessa, selvitteli lähemmin tämän kysymyksen vaiheita. Pienviljelijäin Keskusliiton taholta oli suositeltu yhdistämisen pohjaksi ohjelmaa, joka kohdistuisi yksinomaan pienviljelijäin ammattikysymysten ajamiseen. Pienviljelijäin Liiton kokous oli sen sijaan yhdistämisen ehdoksi asettanut, että uuden liiton ohjelmaksi otettaisiin tämän liiton talouspoliittinen ohjelma. Kysymykseen oli puuttanut myöskin maan hallitus, jonka aloitteesta neuvotteluja näiden liittojen yhdistämisestä oli jatkettu. Hallituksen puolelta oli myöskin ryhdytty suosimaan Pienviljelijäin Keskusliittoa ehdottamalla sille korotettua valtioapua 400.000 markkaa jättämällä Pienviljelijäin Liitto entisen valtioavun varaan, vaikkakin todellisia jäseniä näissä liitoissa on saman verran ja toiminta muutenkin tasavertaista. Pienviljelijäin Liiton toimikunnassa oli osa kannattanut liittymistä ilman talouspoliittisia ehtoja ja osa oli vastustanut kokonaan yhtymistä. Tämän vuoksi oli Saarinen sitä mieltä, että tuskinpa puoluetoimikunta asian nykyisessä vaiheessa voi siitä mitään lausuntoa antaa.

Asia jäi keskustelun jälkeen pöydälle.

Yhdistysten rakennus- ja laina-asiat. - Lahden työväenyhdistyksen pydettyä neuvoja ja ohjeita yhdistyksen talon rakennusasiassa sekä rakennuslainaa kuin myöskin ehdotettua, että lähipaikkakunnilla toimivat Okerolsten, Möysän ja Jalkarannan työväenyhdistykset yhdistettäisiin Lahden Työväenyhdistykseen, minkä toimenpiteen kautta yhdistyksen talous paranisi ja yhdistys voisi ryhtyä rakentamaan uutta taloa itselleen kun entinen on tiukasti kommunistien käsissä, ei puoluetoimikunta voinut suositella mainittujen yhdistysten yhdistämistä, eikä myöskään tarkoitukseen käytettävien varojen puutteessa voinut myöntää yhdistykselle rakennuslainaa. Järjestösihteeri Sallila kävi sittemmin tutustumassa lähemmin yhdistyksen rakennussuunnitelmiin, minkä jälkeen puoluetoimikunta kehoitti yhdistystä supistamaan aikomaansa rakennussuunnitelmaa.

Kun oli käynyt selville, että Suojärven Suvilahden Työväenyhdistys, jonka lainasta puoluetoimikunta oli päättänyt mennä tekeukseen, ei ollutkaan puolueosasto, vaan taloudellinen yhdistys, päätti puoluetoimikunta syyskuun 4 päivänä ilmoittaa yhdistykselle, ettei näillä edellytyksillä voida takaukseen mennä. Samalla päätettiin ilmoittaa paikkakunnan sosialidemokratistiselle yhdistykselle, että puolue ei voi antaa taloudellista tukea puheenaolevaan tarkoitukseen, elleivät paikkakunnan sosialidemokratit saa mainitussa taloyhtiössä kanteenemmistöä yhtiöjärjestyksestä muuttamalla.

Vastaukseksi Jalovearan Työväenyhdistyksen kirjeeseen koskeva talon rakentamista yhdistykselle, ilmoitti puoluetoimikunta kasityksensä, että talon rakentamista varten ei olisi syytä perustaa erityistä taloyhtiötä, vaan olisi se rakennettava yhdistyksen nimin. Rakennuspuuhiin ei olisi ryhdyttävä, ennenkuin saadaan kootuksi runsaammin varoja.

Kolhon Työväenyhdistyksen anomuksen, että puoluetoimikunta esittäisi puoluepuoleiston kokoukselle yhdistykselle lahjoitettavaksi sen velan, Smk 20.000:-, minkä yhdistys oli saanut puoluetoimikunnalta niiden korvausten suorittamiseksi, joihin yhdistys oli tuomittu kansalaissodan aikaisen korvausjutun johdosta, päätti puoluetoimikunta, katsoen yhdistyksen hyvään taloudelliseen asemaan, ilmoittaa yhdistykselle, että puoluetoimikunta ei voi sen hyväksymistä puoltaa.

Kommunistirettelöitä yhdistyksissä. - Pusulan Ahonpään ja Karisjärven työväenyhdistyksessä oli tapahtunut kommunistirettelöitä, jotka pakottivat yhdistyksen erottamaan viisi kommunistista jäsentä heidän puoluettamme vahingoittavan toimintansa tähden, jonka jälkeen kuitenkin erotetut kommunistit kannattajineen saapuivat joukolla seuraavaan kokoukseen ja päättivät erottaa yhdistyksestä kaikki jäsenhankintavilillä liittyneet uudet jäsenet, sivuuttaen tällöin myös yhdistyksen toimihenkilöt. Tämän johdosta päätti puo-

luetoimikunta huomauttaa yhdistyksen lailliselle johtokunnalle, että sen ei pidä kommunistien valitsemille toimihenkilöille luovuttaa yhdistyksen omaisuutta. Samalla hyväksyi puoluetoimikunta yhdistyksen edellämainittuja viittä kommunistia koskevan erottamis-äätöksen. Piirisihteeri Kuusiston käytyä toistamiseen paikalliskunnalla lienevät sikäläiset puolueasiat nyttemmin saatu järjestetyksi.

Myyös Hamekosken Työväenyhdistyksessä on tapahtunut kommunistiretelleitä, joskin vähemmän vakavia.

Aikaisemmin lakkeutuneiden yhdistysten omaisuus. - Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin sos.dem.piiritoimikunnan esityksestä päätti puoluetoimikunta luovuttaa toimintansa lopettaneen Rasinkylän Työväenyhdistyksen omaisuuden /rahaa 640:- ja jonkin verran ravintolakalustoa/ Ouninpohjan yhdistykselle.

Puoluetoimikunta on päättänyt myydä toimintansa aikaisemmin lopettaneen Saarenmaan Työväenyhdistyksen omaisuuden, johon kuului rappio-la oleva rakennus ja siinä mahdollisesti olevaa irtaimistoa, Panelian Työväenyhdistykselle, kuitenkin ehdolla, että Panelian T.y. suorittaa puolueelle rahassa Smk 500:- ja korvaa omaisuuden hoidosta johtuneet kustannukset.

Turun pohjoinen sos-dem.Piiritoimikunta on tilittänyt puolueelle Parkenon Kuivaskylän Ty. omaisuutena Smk 298:31.

Leppävirran sos.dem. Ynnallistoimikunnalle on puoluetoimikunta antanut valtakirjan toimintansa lopettaneiden Petromäen ja Konnuslahden työväenyhdistysten omaisuuden puolueelle ~~xxxxxxx~~ perimistä ja hoitamista varten.

Vilpurin itäisen sos.dem.Piiritoimikunnan anomusta, että piiritoimikunta valtuutettaisiin myymään toimintansa lopettaneen Kaukolan Ty.talon, on puoluetoimikunta päättänyt puoluepuolesta.

Uudenmaan sos.dem.Piiritoimikunnalta on saapunut tilitys seuraavien yhdistysten pesän selvityksistä: Vantaan Ty. varoja Smk 1.420:80, Skogbölen Ty.varoja Smk 279:08 ja Vihtiin Palojoen Ty. varoja Smk 1.205:65.

Yhdistysten taloudelliset asiat. - Helpottaakseen yhdistysten rakennustoimintaa on puoluetoimikunta hankkinut yhdistysten talojen mallipiirustuksia, joita yhdistykset voivat 250:- - 500:- maksusta saada puoluetoimistosta.

Järjestösihteerin esityksestä on puoluetoimikunta päättänyt suositella jäsenmaksujen kannon tehostamista m.m. siinä muodossa, että jäsenmaksujen kentäjille maksetaisiin palkkiota kannetun rahamäärän mukaan, esim. 5- 10 %.

Puoluejärjestöille lähetetyssä kiertokirjeessä on puoluetoimikunta kehottanut järjestöjä vakuuttamaan toimihenkilönsä tapaturman varalta suositellen samalla kansa yhtiötä.

Komiteat. - Puoluetoimikunta on lopullisesti asettanut puolueeneuvoston päättämän maatalouskomitean näin kokoonpanona: puheenjohtaja M. Pekkala; jäsenet: Väinö Hupli, J. V. Keto, E. Lammentausta, O. Marttila, E. Pusa, Edv. Setälä, Aatto Siren, K. Sirola, Reinhold Sven-torzetski ja Y. Welling.

Puoluetoimikunta on asettanut erityisen 3-henki-sen rakennuskomitean, jonka tehtäviin kuuluu tarkastaa ja antaa järjestöille lausuntoja rakennus- ja korjaus-töistä sekä suunnitella ja esittää Puoluetoimikunnalle toi-menpiteitä, joihin kulloinkin Puoluetoimikunnan puolelta voitaisiin ryhtyä järjestöjen rakennustoiminnan ja korjaus-töiden ohjaamiseksi. Komiteaan kuuluvat rakennusteknikko Heikki Siikonen, Matti Paasivuori ja Emil Sallila.

Puoluetoimikunnan puheenjohtaja Rieti Itkonen on toimikunnan suostumuksella kutsuttu jäseneksi valtion komiteaan, jonka tehtävänä tuli olemaan tutkimuksen toimit-taminen työttömyysvakuutuksen mahdollisuuksista Suomessa.

Puolueen kiinnityslainat. - Saatuaan puolueeneu-vostolta puoluekokouksen sille myöntämän valtuuden nojalla valtuuden ottaa puolueelle lisälainoja korkeintaan 1,200,000 markan määrään saakka ja niiden vakuudeksi kiinnittää puo-lueen omistama talo ja tontti Sirkuskadun varrella, päätti puoluetoimikunta syyskuun 30 päivänä ottaa edellämäinitun lainan. Kiinnelainapaperit luovutti puoluetoimikunta Kus-tannusosakeyhtiö Kansanvallan käytettäväksi mainitun yhtiön ottamille lainoille. Samalla päätti puoluetoimikunta sa-noa irti Kustannus-Oy. Kansanvallalla olevasta noin 350,000 markan lainasta 100,000 markkaa suoritettavaksi takaisin puolueelle näiden lainajärjestelyjen yhteydessä.

Punainen ruusu. - Puolueeneuvostojen myöntämän valtuuden nojalla päätti puoluetoimikunta marraskuun 18 päivänä toimeenpanna yleisen rahankeräyksen puolueen vaali-rehaston k ruttamiseksi myymällä 50,000 kpl. 3 markan hintaista, kankaasta valmistettua punaista ruusua. Kun keräyksen toimeenpanemiseen oli saatu asianomainen lupa, aloitettiin jo myynti joulukuun lopulla ja tulee se jat-kumaan Heinäkuun 4 päivään. Asiamiehille myönnetään 20 % palkkio ja asian johdosta on puoluejärjestöille lähetetty kiertokirje.

Suhtautuminen Kansainliittoon. - Sen johdosta, että Ranskan sos.-dem. puolueen valtuuskunta oli päättänyt kehottaa puolueensa Sosialistisen Työväen Internationaa-lin toimeenpanevassa valiokunnassa olevia edustajiaan elokuussa 1926 pidettävässä valiokunnan kokouksessa ehdot-tamaan valiokunnan päätettäväksi, että sosialistit eivät saisi enää vastaanottaa edustusta Kansainliitossa, jos hei-dät nimittää porvarillinen hallitus tai sellainen, jossa ei ole sosialidemokraatteja tai jota sosialidemokraatit eivät

kannata, päätti puoluetoimikunta lausua evästyksenään edustajalleen mainitussa valiokunnassa, K. H. Viikille, että sosialidemokraatti voi olla porvarillisen hallituksen edustajana Kansainliiton kokouksessa ainoastaan asianomaisen puoluehallinnon suostumuksella.

Puoluetoimikunnan suostumuksella ryhtyi professori Väinö Voionmaa Suomen valtuuskunnan varajäseneksi Kansainliiton yleiskokoukseen lähinnä ottaakseen alkoholi-kysymyksen käsittelyyn osaa. Voionmaa antoi sittemmin puoluetoimikunnalle selostuksen Suomen valtuuskunnan toiminnasta Kansainliiton yleiskokouksessa. Tästä selostuksesta kävi ilmi, että Suomen Valtuuskunta oli Genevesä toiminut vaikeissa olosuhteissa, etenkin sen johdosta, että se oli saanut hallitukselta osaksi myönästyneitä, osaksi epäonnistuneita ohjeita. Voionmaa lausui käsityksensä, että professori Erichin, jonka suunnitelmalle kansainväliseksi turvallisuusjärjestelmäksi hän antoi tunnustusta, tulisi saada edelleenkin hoitaa Suomen asioita Kansainliitossa. Selostus ei antanut aihetta muistutuksiin puoluetoimikunnan puolelta.

Professori Voionmaan lausumaa käsitystä, että Kansainliittoa koskevat kysymykset olisi etupäässä käsiteltävä ryhmässä ja että Kansainliitossa toimivat puolueen jäsenet olisivat toiminnastaan ensi sijassa edesvastuussa eduskuntaryhmälle, ei puoluetoimikunta katsonut voivansa hyväksyä, koska tällaisten asioiden katsottiin laadultaan kuuluvan puolueen keskusjohdolle.

Muut kansainväliset asiat. - Sosialistisen Työväen Internatsionaalin toimeenpaneva valiokunta kokoontui Zürichissä elokuun 28 - 29 päivinä, jolloin puoluetamme edusti Viik. Valiokunnan kokoukseen kuuluvan helmikuun 12 - 13 päivinä on puolueemme edustajana ottanut osaa R. Sventorzetski.

Marraskuun 20 päivänä pidettiin Berliinissä kansainvälinen konferenssi, jossa käsiteltiin teknillisiä kustannuskysymyksiä. Työväen Kustannusliikkeiden Liitto ja Kustannusosakeyhtiö Kansanvalta olivat tässä konferenssissa edustettuina ja näiden edustajille K. R. Heinoselle, T. Mähöselle ja Albin Virtaselle annettiin myöskin puolueen puolesta valtakirja.

Joulukuun alussa pidettiin Brysselissä sos.-dem. naisten kansainvälinen konferenssi, jossa puolueemme i kuitenkin ollut edustettuna.

Ruotsin sos.-dem. puolueelle lahetti puoluetoimikunta syyskuun lopulla saavutetun vaalivoiton johdosta säнкösanomaa; samaten lokakuussa pidetylle Unkarin sos.-dem. puolueen edust. kokoukselle. Amsterdamin Amm. tillisen Internatsionaalin pääsihteeri Oudegestin vastaanotta-

miseksi myönsi puoluetoimikunta syksyllä Smk. 3,000:-.

Erään piiritöimikunnan päätettyä pyytää Amerikassa olevilta suomalaisilta puoluetovereilta avustusta vaalirahastoonsa, päätti puoluetöimikunta asettua sille kannalle, että tällaiseen kääntymisten ulkomaan puoleen, milloin ne havaitaan tarpeellisiksi, pitää tapahtua puoluetöimikunnan välityksellä.

Eräs riita-asia. - Vapaus-lehden Kuopion konttorin entisen hoitajan H. Tirkkosen esityksen johdosta, että hänen ja Vapaus-lehden välisistä riita-asioista toimeenpantaisiin puolueeton tutkimus, päätti puoluetöimikunta esittää asianomaisille, että asiata tutkimaan asetettaisiin sovinto-oikeus. Tähän esitykseen asianomaiset suostuivatkin, valiten Osuuskunta Vapauden hallinto sovinto-oikeuden jäseneksi toimitsija S. Vuorion ja Tirkkonen asioitsija Atte Räsäsen. Sovinto-oikeuden puheenjohtajaksi valitsi puoluetöimikunta puoluesinteeri Wiikin.

Kunnianosoituksia. - Puoluetöimistoon on ostettu taiteilija Kaapo Virtisen maalaus N. R. af Ursinin muotokuva 6,000 markan hinnasta.

K. F. Hellstenille, joka lokakuun 21 päivänä täytti 60 vuotta, lähetti puoluetöimikunta onnittelusähkösanoman.

17/2-27

(Lähte n:o 2.) 11

5)

(El-julkisuutta_varten)

Sosialidemokraattisen Puoluetöimikunnan tilinpäätös
vuodelta 1926.

Voitto ja tappiotili

Menot:

Työväentalojen hoitotili	290:36
Puolueuuvoston tili	18.430:05
Puoluekokouksen tili	32.729:-
Kunnallisvaalien tili vuodelta 1925	1.822:50
Työväen Arkiston tili	26.112:-
Kunnallistoiston tili	15.020:-
Kansainvälinen tili	44.768:60
Tulunki tili	45.832:81
Tietotoimiston tili	7.639:75
Pleinen palkkatili	158.466:60
Kyttövarojen tili	16.103:90
Asitatisboni- ja matkakustannusten tili ..	105.309:60
Avustusten tili	328.343:06
Jäsenhankintavilikon tili	60.407:50
Veronmaksajain kokousten tili	37.050:50
Pöistojen tili	37.165:63
Snk	935.492:76

Tulot:

Pöistettujen saatavien tili	3.468:23
Kansanvallan voittovarojen tili	50.000:-
Pleinen kustannustili	25.189:55
Korkotili	16.920:86
Työväen Kalenterin tili	189.520:75
Vappumerkkien tili	33.210:25
Kevattervehdyksen tili	11.766:55
V. 1924 ylimääräisten verojen tili	3.473:-
Kilinteimistön hoitotili	176.335:50
Puolueverojen tili	131.268:55
Työväen Sanomalehti O/Y tili	142.633:-
Maomatili	151.701:52
Snk	935.492:76

2/

T a s a u s t i l l iV a r a t :

Kassa tili	27.362:06
Pankki tili	64.048:50
Kalustotili	100:-
Osakkeiden tili	150.000:-
Vieraiden v. lkkikirjojen tili	79.569:44
Työväentalojen tili	1.168:55
Sihteistotili	1.433.242:97
Maanavaksi tili	20.000:-
Meinen kustannustili	1:-
Eri henkilöiden tili	99.307:92
Panaruusun tili	10.161:20
Smk	1.884.960:64

V e l a t :

Asiantiesten tili	12.802:83
Kuolleiden yhdistysten tili	17.003:59
Muurmannin leg. sivistysrahaston tili ..	6.429:05
"- avustusrahaston tili	7.961:57
Henkivakuutusyhtiö Suomi	843.037:02
Helsingin Työväen Säästöpankki	400.000:-
Eri henkilöiden tili	127.577:43
Vaalirahaston tili	27.003:30
Kansainvälinen tili / Matteotti rahasto/	300:-
Pääomatili	441.245:85

Smk 1.884.960:64

Pääomatilin pienentyminen johtuu eturajasta avustusten myöntämisestä, joita kuluneena vuonna on ollut erittäin runsaasti. Niinpä ovat eri puoluelehtemme saaneet avustuksia yhteensä Smk 165.200:-, piirijärjestöt Smk 82.050:-, ja muut keskusjärjestöt 75.000:-. Kaikkiaan nousee avustusten summa Smk 328.343:06. Myöskin jäsenhankintavilkon ja veronmaksajain kokousten menot, jotka nousivat Smk 97.458:00 sekä puoluekokousmenot Smk 32.729:- ovat osaltaan menoja lisänneet.

47

T i l i n t a r k a s t u s l a u s u n t o .

Sosiaalidemokraattisen Puolueen puoluekokouksen valitsemina tilintarkastajina olemme tänään loppuunsaorittaneet Sosialidemokraattisen Puolueen tilien tarkastuksen vuodelta 1926. Tässä tarkastuksessa olemme havainneet seuraavaa:

- 1) että tilien avaus oli oikea;
 - 2) että kassa, jonka tänään laskimme, vastasi tilikirjan osoittamaa kassajäännöstä;
 - 3) että tilinpäätös oli oikea;
 - 4) että osakkeet sekä muut arvopaperit oli tilinpäätökseen otettu vakavaraisesti;
 - 5) että kirjoihin on varastossa olevat kustannustuotteet otettu yhden (1:-) markan ja kalusto sadan (100:-) markan arvoisina; ja
 - 6) että kirjanpito oli hyvin ja huolellisesti hoidettu.
- Pääomatilin vähenemiseen näiden viittaamme siihen selitykseen, joka puolue-toimikunnan tilikertomuksessa on annettu.
- Edellä sanotun perusteella ehdotamme, että vuoden 1926 tilinpäätös vahvistettaisiin ja tilivelvollisille myönnettäisiin tilivapaus.

Helsingissä helmikuun 16 p:nä 1927.

Aatu Halme.

T. H. Wilppula.

Olavi Puro.

Ehdotus

Sos.-dem. Puoluetoimikunnan talousarvioiksi vuodelle 1927.

Tuloja:

Puolueveroja 35,000 jäseneltä á 5:-	175,000:-
Ylimääräistä veroa 35,000 jäs. á 2:-	70,000:-
Punaruusun voitosta toinen puoli	16,400:-
Vappumerkeistä ilman piirien voitto-osuutta	50,000:-
Kevättervehdyksestä ilm. piirien voitto-os.	18,000:-
Kalenteri-julkaisuista	179,000:-
Korko- ja osinkotuloja	45,000:-
Tuloja kustannustuotteista	15,000:-
Kiinteistötilin ylijäämä	180,000:-
Tietotoimiston laskutus	198,000:-
Kansanvallan voittovaroista	300,000:-

Yhteensä Smk. 1,246,400:-

Menoja:

Palkkoja	230,400:-
Tietotoimiston palkat ja muut menot	198,000:-
Valistus- ja agitatiomenot	90,000:-
Vaaliagitatio	300,000:-
Lehtien ja piirien avustukset:	
Pohjolan Työmies	50,000:-
Sosialisti	25,000:-
Toveritar	7,000:-
Nuorisoliitto	15,000:-
Naisliitto	7,000:-
Ruots. Työv. liitto	7,000:-
Ammatill. keskustusliik.	3,000:-
Uudenmaan piiri	20,000:-
Turun l. et. piiri	10,000:-
Vaasan l. yhd. piiri	20,000:-
Oulun l. piirit	20,000:-
Viipurin l. it. piiri	10,000:-
Kuopion l. länt. "	10,000:-
Varataan avustuksiin	25,000:-
	115,000:-
Kulungit	40,000:-
Poistot	30,000:-
Kansainväliset menot	35,000:-
Puolueneuvoston kokouskulut	20,000:-
Piirien voitto-osuus vappumerk. ja Kevättervehd.	28,000:-
Työväen Arkisto	30,000:-
Työväen Sivistysliitto	6,000:-
Puoluetoimikunnan käyttövarat	10,000:-

Yhteensä Smk. 1,246,400:-

Lite n:o 4.

Puolueneuvoston asettaman valiokunnan ehdotus
sos. dem. Puolueen tulo- ja menoarvioiksi vuodelle 1927:

T u l o t :

Puolueveroja 35.000 jäseneltä a 5:-	175.000:-
Ylimääräistä valiveron 35.000 jäseneltä a 2:- ..	70.000:-
Punaruusun voitosta toinen puoli	16.400:-
Vappumerkeistä ilman piirien voitto-osuutta	50.000:-
Kevättervehdyksestä " " " "	18.000:-
Kalenteri-julkaisuista	179.000:-
Korko- ja osinkotuloja	45.000:-
Tuloja kustannustuotteista	15.000:-
Kiinteistötilin ylijäämä	180.000:-
Tietotoimiston laskutus	198.000:-
Kansanvallan voittovaroista	300.000:-
Yhteensä Smk	1.246.400:-

M e n o t :

Palkat	230.400:-
Tietotoimiston palkat ja muut menot	198.000:-
Valistus ja agitatsioimenot	90.000:-
Valiagitatsiooni	300.000:-
Lehtien ja piirien avustus:	
Pohjolan Työmies	50.000:-
Sosialisti	25.000:-
Toveritar	7.000:-
Nuorisoliitto	20.000:-
Naisliitto	7.000:-
Ruotsalainen Työväenl.	7.000:-
Ammat. Keskustoimikunta	3.000:-
Uudenmaan piiri	17.000:-
Turun eteläinen piiri	15.000:-
Viipurin itäinen piiri	10.000:-
Nikkelin piiri	3.000:-
Kuopion läntinen piiri	10.000:-
" " itäinen piiri	5.000:-
Vaasan yhdist. piiri	25.000:-
Oulun piirit yhteensä	25.000:-
Kulungit	40.000:-
Poistot	30.000:-
Kansainväliset menot	35.000:-
Puolueneuvoston kokouuskulut	20.000:-
Piirien voitto-os. vappun. ja keväattervehdyksestä	28.000:-
Työväen Arkisto	30.000:-
Työväen Sivistysliitto	6.000:-
Puolustoimikunnan käyttövarat	10.000:-
Yhteensä Smk	1.246.400:-

Ylimääräisen vaaliveron kantamisesta ehdotamme, että se tilitettäisi puolueelle kolmannen neljänneksen verotilityksen yhteydessä.

Helsingissä helmikuun 28 päivänä 1927

Taavi Lindman S. Tervo
Otto Toivonen Emil Säänttä

Yhdyn vallokunnan ehdotukseen muissa kohdin paitsi, että Uudenmaan piirin avustus vähennetään 7.000 markkaan ja siitä osoitetaan Vaasan itäiselle ja Hämeen pohjoiselle piirille kummallekin 5.000 markkan.

Emil Sinervä

Vaellitoimintaa varten merkityn rahamäärän 300.000:-
ehdotamme käytettäväksi seuraavasti:

Vapaista sanomalehtiä varten varataan	100.000:-	100.000-
Puolueen valistusjooston käytettäväksi	137.000:-	137.000-
Suoranaisiin vaillavustuksiin	63.000:-	63.000-
Yhteensä Smk	300.000:-	300.000-

Suoranaalisista vaerliavustuksista ehdotetaan:

Gudenmaan piirille	4.000:-
Turun eteläiselle piirille	6.000:-
Turun pohjoiselle piirille	6.000:-
Hämeen eteläiselle puolella 1 ½ kuukaudeksi	- :-
-"- pohjoiselle piirille	- :-
Viipurin läntiselle piirille	5.000:-
-"- itäiselle piirille	5.000:-
Nikkelin piirille	5.000:-
Kuopion läntiselle piirille	6.000:-
-"- itäiselle piirille	5.000:-
Varsan itäiselle piirille	5.000:-
Varsan yhdistyneelle piirille	5.000:-
Oulun piireille yhteensä puhuja 2 ½ kuukaudeksi ..	2.000:-
Ruotsalaiselle Työväenliitolle	4.000:-
Sos.dem. Naisliitolle vaalitoimintaan käytettäv.	5.000:-
Sos.dem. Nuorisoliitolle " "	5.000:-
Yhteensä Smk	63.000:-

Vapaista sanomalehtiä varten käytettävänä olevan rahomäärän käyttämisestä ehdotamme, että sen jakaminen onnettomisiin Fuolutoimikunnan tehtäväksi, neuvottelemalla asiansa piiritoimikuntien ja lehtiyhtiöitten kanssa.

Helsingissä helmikuun 28 päivänä 1927

Taavi Lindman S. Tervo
Otto Toivonen Emil Sallila

Suoranaisiin avustuksiin ehdotan lisättäväksi Varsan itä-
selle ja Hämeen pohjoiselle piirille kummallekin 5.000:-.

Emil Sinervä

Liite n:o 5.

(Ei julkinen.)

Endotus Sos.-dem. Puolueen vaaliohjelmaksi 1927.

Ensi heinäkuun 1 ja 2 päivinä tapahtuvat eduskuntavaalit tarjoavat kansallemme tilaisuuden ratkaista, onko lähivuosien kehitys maassamme oleva edistyksellistä, vai taantumuksellista, onko se edistävä työtätekevän kansan pyrkimystä oikeudenmukaisempaan yhteiskuntajärjestykseen, vai onko se juurruttava riistajaluokan harvainvaltaa.

Sosialidemokraattinen puolue, jonka lipun alle työtätekevä kansa on yhä taajenevin rivein kokoontunut, kutsuu nyt tätä kansaa toimintaan, jotta vaalit tulisivat merkitsemään askelta niiden aatteiden voittoon kohti, jotka - samalla kuin ne tekevät työväenluokan elämän valoisammaksi, ihmisarvoa enemmän vastaavaksi - edistävät lopullista päämääräämme, joka on kaiken harvainvallan ja luokkasorron poistaminen. Antakoot vaalit sellaisen tuloksen, joka tekee nämä uudistukset mahdollisiksi.

Työtätekevän kansan yhteisedun saattaminen oikeuksiinsa.

Nykyisessä luokkayhteiskunnassamme hoidetaan kansan yhteistä omaisuutta ja sen yhteisiä etuja sillä tavalla kuin yläluokka tai sen yksityisten ryhmien edut vaativat, sivuuttaen kansan yhteisedut. Arvokas omaisuus saa yksityiskapitalistien käsissä jäädä tuottamattomaksi eikä myöskään valtio, joka osaksi tuulaa varojaan tuottamattomiin tarkoituksiin, pyri riittävästi ottamaan hallussaan olevaa kansan omaisuutta käytettäväksi. Väärinkäyttään valtiovaltaa taloudellisten etujensa edistämiseksi pyrkivät mahtavat kapitalistiryhmät, valitettavasti menestyksellä, antamaan maan tuotannolliselle elämälle suunnan, joka ei ole sopusoinnussa sen luonnollisten edellytysten eikä työtätekevän kansan oikeutettujen etujen kanssa. Kuluttajaväestöä verotetaan raskaasti tämän väärän järjestelmän ylläpitämiseksi ja se joutuu lisäksi monopoliluontoisten yhtiömain nyljettäväksi.

Vaadimme, että kansan yhteistä omaisuutta hoidetaan kansan yhteistä ja pysyväistä etua silmälläpitäen ja että maan luonnonrikkaukset ote-

taan järkipäraseen käyttöön.

Viiljelyskelpoiset maat, varsinkin suo-
maat, on valtion avulla otettava käyttöön.
Metsää, niin yksityisten kuin valtionkin, on
suojeitava ryöstöhakkuulta ja sen lisäkasvua
edistettava. Huomattavammat kosket on pakkolunas-
tuksella saatettava yhteiskunnan naltuun ja
sen toimesta rakennettaviksi.

Elinkeinoelämää on yhteiskunnan toimes-
ta voimakkaasti edistettava, samalla kun se on,
mikäli tämä kapitalistisen järjestelman valli-
tessa on mahdollista, vapautettava palvelemaan
yksipuolisesti yksityisiä kapitalistiryhmiä.

Kuluttajain ja maanviljelijäin osuus-
toiminnaalle on annettava yhteiskunnan tukea,
maan taloudellisia suhteita ulkomaiden kanssa
kehitettävä ja sen kulkuneuvoja, niin kotimäi-
sia kuin kansainvälisiäkin, parannettava.

Keinona todellisen taloudellisen kan-
sanvallan saavuttamiseksi on valtiollista kansan-
valtaa kehitettävä ja mahdolliset yritykset
sen hävittämiseksi päättävästi torjuttava.

Verotusuudistus.

Verotusolomme ovat yläluokan luokkaitskkyyden
vaikutuksesta kehittyneet sellaisiksi, että suurin verotaak-
ka on pantu vähävaraisten kannettavaksi. Sillä aikaa kun
keinottelijat ja muut kapitalistit saavat rauhassa nauttia
keinotteluvoitoistaan ja ansiottomasta arvonnoususta, ja
samalla kun omaisuutta jätetään tarkoituksenmukaisen ve-
rotuksen puutteessa suuressa laajuudessa rappeutumaan,
veroitetaan rehellistä työtä viimeistä markkaa myöten.

Näistä nurinkurisista verotusoloista ovat muun
muassa viime syksynä pidetyt vähävaraisten veronmaksajain
kokoukset lausuneet jyrkästi hylkäävän arvostelun ja vaa-
tineet niiden korjaamista. Sosialidemokraattinen puolue
toimii täydessä yhteisymmärryksessä näiden veronmaksajain
vaatimusten kanssa ja se esitys, jonka sen asettama halli-
tus on äsken eduskunnalle jättänyt, tietäisi huomattavaa
toimenpidettä verotusolojen saattamiseksi työtätekevän kan-
samme oikeudentuntoa ja etuja vastaaviksi.

Vähävaraisten verotaakkaa on lieven-
nettävä määräämällä välttämättömiin elinkustan-
nuksiin menevät tulot veroista vapaiksi sekä ko-

roitettava huomattavasti perus-, lupaa- ynnä muita vähennyksiä.

Ansiotonta arvonnousua ja korkoja, keinotteluvoittoja ja ylellisyyttä on verotettava raskaammin kuin renellisestä työstä johtuvia tuloja.

Kunnallinen tuloverotus on muutettava asteettain nousevaksi ja siihen lisättävä tehokas omaisuusvero.

Valtiolle menevä omaisuusvero on ylempien varallisuusluokkien kohdalla korotettava.

Tulliverotuksen rajoittaminen.

Tulliverotuksemme on viime vuosina kehitetty kansan enemmistön elinotuja häikäilemättömästi polkien. Suojelustulleilla on erinaisille kapitalistiryhmille hankittu vuosittain satoihin miljooniin nousevia voittoja, samalla kun yläluokka ylipäänsä on tämän verotusjärjestelmän turvissa päässyt kohtuuttomasti lievällä verotuksella. Mutta vähävaraisten kansan jokapäiväistä elämää on yhä tuntevamminkin kallistettu ja samalla on suojelustullijärjestelmä ollut omiansa osaksi antamaan maan tuotantoelämälle väärän suunnan.

Valtien jälkeen joutuu ratkaistavaksi kauan viereillä ollut kysymys uuden tullitaksan säätämisestä. Silloin on kaikki voimat ponnistettava, jotta tähänastiselle tullimaksuilla nykemiselle vihdoinkin pantaisiin sulku.

Tullimaksujen ynnä muiden välillisten verojen merkitys valtiotaloudessa on saatava suolistumaan ja pääasiallisena verotuksessa pantava välittömille veroille.

Vilj. tullit ynnä muut tärkeitä kulutustarpeita kallistavat tullimaksut on mahdollisimman pian lakkautettava ja tullimaksuja on, mikäli ne rajoittavat vähävaraista väestöä pyrittävä asteettain, mutta nopeasti alentamaan, kunnes ne voidaan kokonaan poistaa.

Maan todellisten viljelijöiden saattaminen oikeuksiinsa.

Viime vuosina on suurmaanomistajain onnistunut ratkaisevasti vaikuttaa vallitsevajan maatalouspolitiikkaan, joka tällöin on muodostunut suurmaanomistajain hyväksijä harjoitetuksi kansan enemmistön riistoksi. Yksipuolisesti on suositettu viljanviljelyä, vaikka maataloutemme luonnolliset edellytykset pikemmin viittaavat toiseen suuntaan ja vaikka mainitulla politiikalla loukataan karjanhoitoa harjoittavan pienviljelijäväestön yhtä hyvin kuin kuluttajainkin oikeutettuja etuja. Tätä tarkoitusta - suurmaanomistajain rikastuttamista - ovat ennen kaikkea viljeltullit palvelleet. Nyt tulee vallien jälkeen ratkaistavaksi erinaisten lakiehdotusten kohtalo, joiden tarkoituksena on edistää viljantuotantoa, mutta jotka itse asiassa hyödyttäisivät vain suurviljelijöitä ja myllynomistajia. Samalla tulee ratkaistavaksi, järkevä pienviljelijäin etuja ajava sos.-dem. hallituksen maatalouspolitiikka pysyväiseksi, vai pääsevätkö suurviljelijäinekset jälleen valtaan.

Sosiaalidemokraattinen puolue vaatii, että torpparivapautuksen puutteita pyritään mahdollisuuden mukaan korjaamaan ja että pienviljelijäin asema yleensäkin turvataan.

Maataloutta on voimakkaasti edistettävä sen luonnollisia edellytyksiä silmälläpitäen.

Itsenäistyneille torppareille on hankittava tarpeellista lisämaata sekä turvattava heille laiduntamis- ja metsänkäyttöoikeus.

Jatkuen nykyisen hallituksen alueille panemia suurmerkityksellisiä toimenpiteitä on pienviljelijöille yhteiskunnan velityksellä hankittava talpakkorkoista lainapääomaa.

Halukkuille uudisviljelijöille on asutus- ja insäädäntöä kehittämällä, hankittava viljelysmaata maan todellista tuottavuutta vastaavalla hinnalla.

Pienviljelijöille on helpoitettava ammattitietojen saantia sekä kausaikaisten työtapojen ja työvälineiden käytäntöönottoa.

Työvoiman suojeleminen.

Kansalaisten työvoima, josta koko maamme nykyinen hyvinvointi ja väestöinen edistys riippuu, ei kuitenkaan vielä nauti tarpeellista suojelua ja turvaa. Sosiaalidemokraattinen puolue, jonka vaatimuksesta tähänastiset tulokset työväen suojelulainsäädännön alalla on saavutettu, tulee edelleen tähän suuntaan ponnistamaan.

Työväenlainsäädäntöä on edelleen kehitettävä, varsinkin lisäämällä naisten ja alaikäisten työnsuojelua. Tehokkaalla nuorisosuojelulla on työläisnuorison ruumiillista hyvinvointia ja henkistä kehitystä ylipäänsäkin edistettävä.

Kahdeksantuntinen työpäivä on nykyisen työväenhallituksen ohjelman mukaisesti turvattava ja myös maatalouden työläisille säädettävä normaalityöpäivä ja muu tarpeellinen työnsuojelu.

Samalla, kuin liikekeskusten asunto-oloja edelleen on yhteiskunnan myönteisvaikutuksella parannettava, on erikoisesti maataloustyöväen kurjia asunto-oloja ryhdyttävä tarmokkailla toimenpiteillä parantamaan.

Työttömyyttä on vastustettava järjestämällä entistä enemmän yleishyödyllisiä, tarkoitustaan vastaavia töitä.

Henkisen työn tekijöille on yhteiskunnan toimesta annettava sellaista turvaa, joka vapauttaa heidät riippumasta yksinomaan paaomasta ja sen omistajista, ja tekee heille mahdolliseksi entistä enemmän hedelmöittää työllään koko yhteiskuntaa.

Koululaitos on vapautettava luokkaennakkokoluoloista ja kehitettävä nykyajan tuotannollisen elämän vaatimuksia enemmän vastaavaksi.

Kansalaisten turvaaminen sairauden ja vanhuuden varalta.

Sosiaalidemokraattinen hallitus on askeittain esittäessään ehdotuksen sairausvakuutukseksi tähnyt huomattavan aloitteen sellaisen sosiaalivakuutuksen aikaansaami-

seksi, jolla miitet kaikki sivistyskansat ovat pitäneet velvollisuutenaan suojella kansakunnan heikompia jäseniä heitä kohtavassa ahinkotilassa. Nyt on valvottava, ettei se yläluokka, joka niin kauan on nämä velvollisuutensa laiminlyönyt, onnistu kaatamaan työvaenhallituksen tekemää aloitetta, vaan että alkuunpantua uudistustoimintaa päättävästi jatketaan.

Hallituksen ehdottama sairaskuutus on toteutettava ja laajennettava niin, että vastaisesti kaikille vähävaraisille kansalaisille taataan sairauden sattuessa kunnollinen elatus ja hoito. Samassa yhteydessä on vähävaraisille synnyttäjiä taattava äitiysapu.

On säädettävä eläke jokaiselle vähävaraiselle kansalaiselle, joka on saavuttanut määrätyn iän taikka muuten tullut työkyvyttömäksi.

Työttömyyskassoille tulevaa valtioapua on lisättävä ja niiden kehitystä muutenkin edistettävä, kunnes pakollinen työttömyysvakuutus voidaan säätää.

Sotilasrasituksen keventäminen.

Vuosi vuodelta ovat valtiomme sotilasmenot kasvaneet, sitoen suhteettoman suuren osan kansamme varoja ja työtä tuottamattomaan tarkoitukseen. Samalla nuorukaisemme pakoitetaan sumaan tarkoitukseen uhraamaan kokonainen vuosi. Väärinkäytöksiä on tapahtunut sotilaitoksessa surkean tiheään, eikä niiltä ole pyritty riittävän ankaresti rankaisemaan ja ehkäisemään.

Sosi alidemokratittinen hallitus on asettunut ajamaan asevelvollisten palvelusajan lyhentämistä toistaiseksi yhdeksäksi kuukaudeksi, ja tätä vaatimusta tulee puolueemme tulevassa eduskunnassa kaikin voimin kannattamaan.

Sotilasmenoja on tuntuvasti vähennettävä, muun muassa lyhentämällä asevelvollisten palvelusaikaa.

Sotilaitosta on tiukasti valvottava ja siinä ilmenevää mielivaltaa ja väärinkäytöksiä pyrittävä päättävästi estämään.

Suojeluskuntien olemassaolosta yläluokan luokkajärjestönä on tehtävä loppu.

Varustusten sijaan on pyrittävä turvaamaan maamme asemaa noudattamalla johdonmukaista rauhapolitiikkaa, muun muassa yhtymällä varustusten supistamista tarkoittaviin kansainvälisiin sopimuksiin.

Lite n:o 6.

Sos.-dem. Puolutoimikunnan ohjekirjasia N:o 3

**SOS.-DEM. PUOLUEEN
VAALIAGITATSIOONI-
SUUNNITELMA**

HELSINKI
SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUETOIMIKUNTA

Salainen.

VAALITAISTELUELIMET.

Vaalitoiminnan ylin johto kuuluu *puolutoimikunnalle*. Sen toimeenpanevana elimenä on tällöin sen valistusjaosto, jonka muodostavat puoluesihtööri Wiik, järjestösihtööri Sallila ja varapuheenjohtaja Hupli. Tämän keskuselimen tehtävänä on suunnitella vaaliagitatsionin kaikinpuolista kehittämistä, antaa alemmille puolue-elimille ohjeita ja valvoa, että kaikki tehtävät tulevat aikanaan suoritetuiksi, pyrkien täten saattamaan vaalitoiminnan yhtenäiseksi, suunnitelmanmukaiseksi ja tehokkaaksi. Valistusjaosto käyttää apunaan eri aloja edustavia asiantuntijoita samoin kuin taiteilijoita ynnä muita teknillisiä voimia.

Toiminnan menestyminen riippuu mitä suurimmassa määrin *piiritoimikuntien* ja *piirisihtöerien* valppaudesta ja tarmosta ja on näiden sentähden tarkoin tutustuttava käsilläolevaan suunnitelmaan, poimitava siitä erilleen piiritoimikunnille kuuluvat tehtävät ja laadittava, ne huomioon ottaen, kutakin piiriä varten tarkempi agitatsionisuunnitelma. Tilapäistä apua palkkaamalla on syytä vaalitoiminnan ajaksi vapauttaa piirisihtööri juoksevista kansliatoista siinä

määrin, että hän voi täydellisemmin antautua piirin vaaliagitatsioonitoimintaa suunnittelemaan ja ohjaamaan sekä kiertämään itsekohtaisesti piirissä vaaliagitatsionia harjoittamassa ja annettujen ohjeiden toimeenpanoa valvomassa. Kuumimmaksi vaaliagitatsioniajaksi otettakoon tarpeen ja mahdollisuuden mukaan ylimääräisiä, palkattuja puhujia piirien palvelukseen.

Jos piiritoimikunnan ulkopuolella on voimia, joiden myötävaikutus olisi vaalitoiminnalle hyödyksi, vedettäköön heitä mukaan esimerkiksi siten, että valitaan erityinen piirin vaalikeskuskomitea, johon piiritoimikunnan kaikkien tai muutamien jäsenten lisäksi valitaan ulkopuolisiakin.

Myös kunnallistoimikunnille ja puolueosastoille voidaan suositella viimeksimainittua menettelyä. Näiden elinten vaalitoiminnan järjestämiseksi antavat puolue-toimikunta ja piiritoimikunnat tarkempia neuvoja kiertokirjeiden ja eri ohjeitten muodossa.

Eduskuntaryhmä ottakoon mahdollisimman pian käsiteltäväkseen kysymyksen oman toimintansa järjestämisestä kevätistuntokauden ajaksi myös tulevia vaaleja silmälläpitäen ja laatikoon suunnitelman ryhmän ja sen jäsenten, niinhyvin eduskunnassa ylipäänsä ja sen valiokunnissa, kuin myös eduskunnan ulkopuolella tapahtuvaa vaalitoimintaa varten.

Puolueen sanomalehdistön ja Työväen Sanomalehtien Tietotoimiston, joille kuuluu vaaliagitatsionissa erittäin tärkeä ja edesvastuullinen tehtävä, ottanevat

sen suorittamisessa huomioon, mitä jälempänä siitä sanotaan.

Sos.-dem. Työläisnaisliittoa, Sos.-dem. Työläisnuorisoliittoa ja Sos.-dem. Raittiusliittoa kehoitetaan lähiajan toimintaansa suunnitellessaan ottamaan huomioon myös eduskuntavaalien aiheuttamia toimenpiteitä ja työskentelemään tässä suhteessa yhdessä puolueen johdon kanssa.

ERINÄISET VALMISTAVAT TOIMENPITEET VAALEJA VARTEN.

Koska edustajaehdokkaista ja heidän asettamisestaan listoille suuresti riippuu vaalien menestyminen, ei näitä seikkoja sovi jättää sattumasta riippumaan. On pyrittävä siihen, että eri harrastuspiirit saavat oikeudenmukaisen edustuksen, sivuuttamatta silti vaatimusta edustuksemme kokoonpanemisesta mahdollisimman pätevistä henkilöistä.

Tähän katsoen ja koska koko piiriä käsittävä äänestys on liiaksi yleisehdokkaita suosiva, on jo ennen puolueäänestystä piiritoimikuntien ja sanomalehtien vaikutettava siihen suuntaan, että paikallisehdokkaat pääsevät yleisehdokkaiden ja maaseutuehdokkaat teollisuusehdokkaiden rinnalla oikeuksiinsa.

Listoille on (puoluesääntöjen 66 §:n mukaan) asetettava niin monta ehdokasta, kuin vaalipiiristä kaikkiaan edustajia valitaan, mikäli ei puolue-toimikunta jonkun piirin erikoisoloihin katsoen myönnä oikeutta asettaa vähemmän ehdokkaita. Listoille asettamisen

ja valitsijayhdistysten järjestämisen toimittaa piirikokous tai sen valtuuttamana piiritoimikunta puolue-toimikunnan antamia ohjeita noudattaen.

Samoja henkilöitä ei ole asetettava kovin monelle listalle, koska siitä voisi johtua, että nämä ehdokkaat, riittävän monen listan kolmannelle sijalle asetettuina, tulisivat valituiksi paikallisen ehdokkaan kustannuksella. Jotta piirin valitsijain keskuudessa ilmenevien harrastuspiirien väliset todelliset voimasuhteet pääsivät oikeuksiinsa, on eri listat suurin piirtein laadittava niin, että ne vastaavat eri valitsijapiirien harrastuksia, niin että maaseudun listoilla on etupäässä maalaisväriä, että ainakin joku lista on kokoonpantu erikokoisesti sos.-dem. raittiusväen toivomusten mukaan j.n.e. Tämä ei estä sitä, että alleviivatakseen koko työtätekevän kansan solidarisuutta otetaan myös maalaislistan kolmannelle sijalle teollisuustyöläinen tai päinvastoin.

Listojen tunnuslauseita laadittaessa on pidettävä silmällä työtätekevän kansan todellisia tarpeita ja toivomuksia, mikäli nämä ovat sopusoinnussa puolueemme periaatteiden ja ohjelman kanssa, ottaen myös huomioon, mitä puoluetta vastaan vaalitaistelumme kullakin paikkakunnalla pääasiassa tulee suunnattavaksi. Porvaripuolueiden kanssa ei ole kilpailtava paikallisväristen ynnä muiden sellaisten demagoogisten, tilapäisharrastuksia ilmaisevien tunnuslauseiden keksimisessä.

Piirisihteerit huolehtikoot siitä, että yllämainitut asiat tulevat hyvissä ajoin hoidetuiksi ja myös listat

sekä ilmoitus vaaliliiton muodostamisesta ajoissa keskuslautakunnalle jätetyiksi. Vaalilipussa on syytä koettaa vallata ensimmäinen sija.

Jotta tehokasta kotiagitatsionia voitaisiin harjoittaa, lehtien maksuttomia tilauksia hankkia j.n.e., pitää kaikkialla, missä voimaperäistä agitatsionia ylipäänsä toivotaan saatavan aikaan, ottaa vaaliluettelosta jäsennökset. Tätä tekemään kannattanee palkata henkilöitä.

Suuremmille paikkakunnille järjestettäköön hyvissä ajoin vaalitoimistot, jotka pystyvän, palkatun henkilön johtamina hankkivat otteita vaaliluettelosta, antavat valitsijoille neuvoja j.n.e. ja joiden avulla kunnallistoimikunnat järjestävät vaalitoimintansa.

Viimeksi mainituista asioista antakoot piiritoimikunnat, paikallisia oloja silmälläpitäen, lähemmät ohjeet.

SUULLINEN AGITATSIONI.

a) Puhujien valmistus. — Jokainen piiritoimikunta toimeenpankoon mahdollisuuden mukaan kevättalvella puhujain valmistuskurssit. Niitä johtaa mieluummin piirisihteeri, joka täten saa tietää, mihin tehtäviin kukin osanottaja parhaiten kelpaa. Kurssit pidetään mieluummin *kerhojen* muodossa, jotka käsittävät vain muutamia, etenkin nuoria, paikkakunnalla asuvia henkilöitä, jotka lupautuvat esiintymään vaaliagitatsionin aikana puhujina. Jokaisen osanottajan on perehdyttävä asioihin niin, että hän osaa pitää ainakin tavalli-

sen vaaliagitatsioonipuheen, jossa kosketellaan kaikkia tärkeimpiä vaaleissa esille tulevia kysymyksiä ja sitä paitsi yhden tai pari joko verotus-, maatalous- tai sialivakuutusta koskevaa esitelmää sekä jaksaa myös tarpeen vaatiessa kestää näitä aineita koskevan väittelyn.

Kerhojen sekä yleensä puolueen puhujain käytettäväksi laatii puoluetoimisto *jäsennysluonnoksia*. Näihin liittyvät irtonaisiin liuskoihin painetut asialliset *selostukset* siitä, mitä kussakin asiassa on eduskunnassa, osaksi sen ulkopuolellakin, tapahtunut: kuvavia otteita eri puolueiden puhujain lausunnoista, tärkeimpiä lakipykälä, tilastollisia numeroita y.m. Kutakin ainetta koskevaa *kirjallisuutta* hankitaan myös puoluetoimiston toimesta kerhojen, ja maksua vastaan muidenkin käytettäväksi.

b) *Puhujain toiminta*. — Koko kevätkauden aikana ja eritoten pääsiäisenä ja vappuna on järjestettävissä puhetilaisuuksissa kosketeltava erikoisesti niitä samoja kysymyksiä, jotka vaaleissa tulevat olemaan etualalla. Varsinkin kansanedustajia on silloin saatava esiintymään.

Huhtikuun aikana on piiritoimikuntien yhteistoiminnassa kunnallistoimikuntien ja perusjärjestöjen toimikuntien kanssa laadittava kutakin piiriä varten vaalikokousten suunnitelma, jolloin sääntönä on pidettävä, että touko- ja kesäkuun aikana järjestetään kullakin huomattavammalla paikkakunnalla ainakin yksi, mieluummin pari *ohjelmallista vaalikokousta*. Puhujina käytetään näissä ennen kaikkea piirin edustaja-

ehdokkaita, jotka velvoitetaan esiintymään kukin noin kahden viikon aikana, lisäksi piirisihteeriä, a)-kohdassa mainitulla tavalla koulutettuja puhujia sekä lopuksi niitä vakituksia matkapuhujia, joita eri piirit mahdollisesti pitävät tarpeellisenä palkata. Tervehdyspuheen pitää joku paikkakuntalainen, esittäen tarpeen vaatiessa puoluetoimiston lähettämän painetun tervehdyspuheen. Edelleen kuuluu ohjelmaan puoluetoimiston lähettämä pakina ja runo sekä sen antamien ohjeiden mukaan järjestetty kuvaelma, mahdollisesti myös näytelmäkappale, jos sopiva sellainen on saatavana.

Siitä, millä tavalla kokoukset ja juhlat on järjestettävä, sisältää jäsenhankintaviikon opas hyödyllisiä ohjeita. Se on siis otettava jälleen esille ja uudelleen luettava. Joku määrä opasta on vielä puoluetoimistossa, josta sitä pyydetäessä lähetetään.

Puhujain matkat järjestetään osittain *»punaisten autojen»* avulla, jotka kesäkuun aikana kiertävät määrätyn matkasuunnitelman mukaan. Kussakin autossa pitää olla kaksi henkilöä, jotka pystyvät esiintymään puhujina ja joista toinen, mikäli mahdollista, pystyy myös autoa ohjaamaan. Kokouksia pidetään tällöin työväentaloilla, sopivissa teitten risteyksissä ja toreilla. Yleisö, laulu- ja soittokunnat, missä niitä on, kokoontuvat aikaisemmin suorittamaan alkuohjelmaa: auto puhujineen saapuu määräaikaan, jolloin voi heti alkaa puheet ja puhua autosta, missä se käy päinsä. Puheiden tulee olla lyhyitä, ehkä 20—25 minuuttia kestäviä. Puheiden jälkeen lähtee auto toiseen paikkaan

ja loppuohjelman suoritus jatkuu. Näin menetellen voidaan joka ilta pitää useampia kokouksia etenkin sunnuntaisin. Puheita voidaan täten järjestää syrjäseuduillekin, joissa nykyään on kaikkein hartaimmat ja runsaslukuisimmat kuulijakunnat. — Piiritoimikuntien on hyvissä ajoin tehtävä sopimus käytettäväksi saatavasta autosta, sen maalaamisesta punaiseksi y.m.

Niitä tapauksia varten, jolloin kaikesta huolimatta ei kunnollista puhujaa ole saatavana, laatii puolue toimisto yhden painetun *vaalipuheen*. Jos osoittautuu, ettei talvella järjestettävillä kursseilla saada riittävää määrää puhujia valmistetuksi, hankitaan vielä painettuja puheita verotus-, maatalous- ja sosialivakuutus kysymyksistä, joissa kussakin kosketellaan myös vaaliasioita yleensä. Joka tapauksessa laaditaan jo ensi tilassa kaksi sos.-dem. eduskunta-aloitteita ja yli vaalien lykättyjä lakiehdotuksia koskevaa puhetta; nämä, jotka laaditaan erään piiritoimikunnan pyynnöstä, annetaan puolueen muidenkin puhujain käytettäväksi. — Puheet varustetaan, mikäli aine antaa siihen aiheita, graafillisilla taulukoilla ynnä muilla kuvilla.

Missä päteviä voimia on saatavana, voidaan pitää *väittelykokouksia*, joihin kutsutaan vastustuspuolueiden edustajaehdokkaita ja kannattajia.

SANOMALEHTIAGITATIONI.

Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto seuraa valppaasti vaaleissa esille tulevia asioita ja hankkii sopivissa tilaisuuksissa niitä koskevia kirjoituksia lehtien käytettäväksi.

Kaikissa lehdissä julkaistaan pitkin kevättä ja erikoisesti kesäkuun aikana ahkerasti vaaleja koskevia kirjoituksia ja kuvia, jotka puolue toimikunnan valistusjaosto hankkii ja T.S.T:n kautta levittää. Näiden joukossa olkoon edustajaehdokkaiden haastatteluja sekä ehdokkaiden antamia vastauksia heille esitettyihin kysymyksiin. Kirjoituksia laadittaessa käytetään myös yllämainittuja puolue toimiston laatimia selostuksia eri asioiden käsittelystä.

Suuremmissa lehdissä, joissa on useampia toimittajia, on vaalitoimintaa koskevien uutisten, puhvien y.m. toimittaminen sekä vuorovaikutuksen ylläpitäminen T.S.T:n, piiritoimikunnan, kunnallistoimikuntien y.m. elinten kanssa annettava jonkun sopivan toimittajan erikoistehtäväksi.

On suositeltavaa, että kussakin lehdessä säännöllisesti esiintyisi erikoinen *vaalipakinoitsija*, joka seuraaisi kaikkia vaaliasioita ja erikoisesti selostaisi toisten puolueiden hankkeita.

Kunkin piirin ehdokkaat voivat toimituksen tai piiritoimikunnan aloitteesta tai omasta aloitteestaan julkaista *avoimen kirjeen* valitsijoille, jossa lyhyesti esittävät tarkoituksensa.

Puolueemme mahdollisuudet, sen nousu ja sen kannatuksen laajeneminen on lehdissä kuvattava voitonvarmassa sävyssä, toisten puolueiden hajaantumisilmiöt ja taaksepäinmeno on vedettävä esille. Myöskin on kerta toisensa perästä ja kaikissa muodoissa vedettävä esille ne suuret kysymykset, jotka ovat puolueen vaali ohjelmassa. Kun toiset puolueet koettavat joh-

taa vaalikeskustelun muihin, heille edullisempiin kysymyksiin, ei siihen ole antauduttava.

Maaseudun ja pienviljelijäin asioihin on erikoista huomiota kiinnitettävä.

SANOMALEHTIEN LEVITTÄMINEN ILMAISEKSI.

Koska sanomalehtiagitatsionin vaikutus oleellisesti riippuu siitä, missä määrin lehtiä luetaan, on lehtiä levitettävä myös ilmaiseksi. Tätä varten voidaan kesäkuun ajalla lähettää piirilehteä kullekin paikkakunnalle maksuttomasti.

Vapaalehtien osoitteiden keräämiseksi on kunkin piiritoimikunnan yhdessä asianomaisen lehden hallinnon kanssa jo huhtikuulla ryhdyttävä toimenpiteisiin. On lähetettävä kaikkialle piiriin tilauslistoja ja kierto-kirjeellä kehoitettava yhdistyksen toimihenkilöitä paikallisen lehtiasiamiehen ja muiden sopivien henkilöiden kanssa merkitsemään tilauslistoille nimiä ja osoitteita paikallisen tuntemuksensa perusteella. Ohjeiksi tässä suhteessa mainittakoon seuraavaa:

1) Nimiä ja osoitteita merkitään verrattain runsaasti, niin että vapaalehti tulee lähetetyksi kaikille sellaisille perheille, jotka eivät ole vannoutuneita muiden puolueiden kannattajia. Henkilöitä, jotka muutenkin tilaavat lehden, ei tietenkään luetteloon merkitä.

2) Nimet ja osoitteet kirjoitettakoon erittäin selvästi. Osoitteen tulee olla postiosoite.

3) Asiaa ei saa tarpeettomasti tehdä julkiseksi paikkakunnalla, koska se voisi vähentää maksavia tilauksia.

4) Asiaa ei ole vietävä järjestön kokouksissa käsiteltäväksi, koska se on aivan tarpeetonta ja koska se vain viivyttaisi sen toteuttamista. Johtokunta tai järjestön toimitsijat yhdessä lehtiasiamiehen kanssa suorittakoot tämän tehtävän.

5) Jottei samoja nimiä tulisi useampaan kertaan listoille, on listoille merkittävä vain oman paikkakunnan nimiä; jos varmasti tiedetään, että naapuripaikkakunnilla ei puoluejärjestöjen taholta tätä työtä tehdä, voidaan sieltäkin nimiä luetteloihin merkitä.

6) Luettelot on palautettava viimeistään toukokuun 15 päivän tienoilla.

7) Niille perheille ja henkilöille, joille vapaa lehti luetteloon merkitään, on tarvittaessa sopivassa tilaisuudessa selitettävä, että lehden toimitus on tahtonut lähettää heille jonkun viikon ajan lehteä näytteeksi, jotta he pääsisivät selville edessäolevien vaalien tärkeydestä ja jotta he myös voisivat itse arvostella, mitä he sos.-dem. puolueen pyrinnoista ja lehdestä pitävät. Tällainen ilmoitus on mieluummin tehtävä jo tilausajan alkaessa, jotta asianomaiset tietäisivät noutaa lehtensä postitoimistosta.

8) Vaalien jälkeen on lehtiasiamiehen koetettava saada näitä henkilöitä lehteä tilaamaan. Tätä varten lähettää hänelle asianomaisen lehden konttori luettelon niistä henkilöistä, joille vapaakappaleita on lähetetty.

Saadakseen tietää, miten vapaat tilaukset ovat vaikuttaneet lehden levikkiin, laatii lehden konttori tilaston tilaajain lukumäärästä eri paikkakunnilla ennen vaaleja ja niiden jälkeen. —

Tilausten lisäksi levitettäköön ilmaiseksi eri paikkakuntia, ehkä myös eri väestöryhmiä varten toimitettuja lehtien *erikoisnumeroita*. Näiden sisällyksestä ja painosmäärästä sopikoon asianomainen piiritoimikunta hyvissä ajoin lehden toimituksen ja hallinnon kanssa, niin myös siitä, miten ehkä kustannukset jaetaan piirin ja lehden kesken. Piiritoimiston tarpeelliseksi katsomat lehtimäärät lähetetään sitten, ilman aikaa kuluttavaa kirjeenvaihtoa, suoraan asianomaisille levittäjille, joille samalla piiritoimiston toimesta annetaan kirjeellisesti ohjeita niiden levittämiseksi.

MUU KIRJALLINEN VAALITOIMINTA.

Puolueneuvoston hyväksymä *vaaliohjelma* julkaistaan huhtikuun puolivälissä lehdissä sekä myös plakattin muodossa seiniin ja pylväisiin asetettavaksi.

Vaalijulistus julkaistaan samalla tavalla kesäkuun alussa. Muutamia päiviä ennen vaaleja julkaisee puolue-toimikunta lyhyen ryntäyskehoituksen.

Eduskuntaryhmä antaa heti kevätistunto-kauden päätyttyä oman julistuksensa. Samaten voivat sos.-dem. nais-, nuoriso- ja raittiusliitot antaa omat vaalijulistuksensa.

Puolue-toimikunta julkaisee kesäkuun alussa useampia 2- tai 4-sivuisia *lentolehtisiä*, joissa havainnollisesti, osaksi myös kuvien avulla, käsitellään tärkeim-

piä vaalikysymyksiä. Näitä aletaan valmistaa jo tammikuussa. Aineina mainittakoon: verotusolot, sotilastaakka, sosialivakuutus, pienviljelijäin asema, asunto-olot, sosialidemokratian suhde kommunismiin.

Lisäksi painetaan pari viikkoa ennen vaaleja julki-naulattavaksi muutamia, eri aiheita esittäviä, värillisiä *plakatteja*. Erityinen vaalikokousplakaatti lähetetään järjestöille huhtikuussa.

Ehdokasten esittämiseksi valitsijoille painattaa puolue-toimisto, sovittuaan siitä asianomaisten piiritoimikuntien kanssa, kutakin piiriä varten kirjasen, jossa — lyhyen johdannon jälkeen — julkaistaan kullakin sivulla yhden asianomaisen piirin edustajaehdokkaan kuva ynnä muutamia lyhyitä elämäkerrallisia tietoja sekä otteita kuvatun henkilön (eduskunnassa tai muualla) antamista, tärkeitä yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevista lausunnoista. Nämä lausunnot hankkii puolue-toimisto asianomaisten henkilöiden antamien ohjeiden mukaan.

Tällaisen kirjasen lisäksi voivat piiritoimikunnat painattaa *plakatteja*, joissa on ehdokkaiden kuvat ja lyhyet tiedot ja joita naulataan seiniin, pylväisiin y.m. Voidaan tehdä joko yksi plakaatti kaikista piirin ehdokkaista, jolloin kuvat tietenkin tulevat pieniä ja tekstiä voi olla vain nimi, ammatti ja muuta tärkeintä, taikka kunkin paikkakunnan listasta oma plakaatti, jolloin siihen tulee muutama suurempi kuva ja jolloin plakaatti lähetetään vain sille paikkakunnalle.

Niissä kunnissa, missä se hyödylliseksi ja mahdolliseksi havaitaan, voidaan ennen vaaleja lähettää

— esim. vaaliluettelosta saatujen osoitteiden avulla — koneella monistettu tai painettu, valitsijoille osoitettu *kunnallistoimikunnan kirjelmä*. Tämä kirjelmä, jolla on pyrittävä henkilökohtaisesti vaikuttamaan valitsijoihin, lähetetään joko postitse tai jaetaan muuten kirjekuorissa vastaanottajan nimellä ja osoitteella varustettuna.

KOTIAGITATIONI.

Kesäkuun aikana järjestävät kunnallistoimikunnat, puolueosastojen välityksellä sekä puolue toimiston ja piiritoimikuntien antamien ohjeiden mukaan, kotiagitatsionin. Sen suorittavat puolueosastojen jäsenet pääasiassa iltasin. Paitsi sitä, että he tällöin koettavat suullisilla esityksillään vaikuttaa valitsijoihin, levittävät he puolueen ja piirin julkaisemia lehtisiä ja koettavat hankkia puoluelehdille tilaajia ennen kaikkea niiden henkilöiden joukosta, jotka kesäkuun aikana saavat lehden ilmaiseksi.

Kaikkein hedelmällisimmäksi muodostuu kotiagitatsioni *vaalipäivinä*. Valitsijoita on silloin henkilökohtaisesti käytävä muistuttamassa vaaleihin osanotosta. Kullakin paikkakunnalla on järjestettävä liikkeelle riittävä määrä innokkaita, toimikykyisiä henkilöitä (joille myöskin voidaan maksaa päiväpalkka), jotka esim. polkupyörällä ajaen rientävät talosta taloon muistuttaen vaaleista. Tällöin voidaan myös jakaa painettuja lappusia, joissa on vain pari kehoittavaa sanaa ja viittaus vaalien tärkeyteen.

VAALITOIMINTA OHJEITA

SOS.-DEM. PUOLUEEN PERUSJARJESTOILLE

Helsingissä
Sosialidemokraattinen Puolue toimikunta